

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ČASOPIS LEVÁ FRONTA V HISTORICKÉM KONTEXTU POČÁTKU 30. LET

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Veberová, Ph.D.

Autor práce: Adéla Křížová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 3

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

České Budějovice 10. května 2011

Adéla Křížová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Veronice Veberové, Ph.D. za cenné připomínky a rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá důkladnou analýzou všech ročníků časopisu Levá fronta (1930-1933) a zároveň jejich vzájemnou komparací. V teoretické části je zkoumání podrobněji zaměřeno na období 30. let 20. století a zrod organizace Levá fronta. Dále je zde detailněji rozebrán samotný vznik i zánik časopisu, jeho struktura, významní přispěvatelé a hlavní témata, jimiž se časopis zabýval. V interpretační části je cílem popsat transformaci časopisu v průběhu jednotlivých let na konkrétní vybrané kauze.

klíčová slova: Levá fronta, časopis, socialismus, kapitalismus, levice, rubrika

Anotation

My bachelor thesis deals with the thorough analysis of all volumes of the magazine called Levá fronta published between 1930 – 1931 and also comparison of each other. In the theoretical part the research is focused in more detail on the period 30th of the 20th century and the birth of the organization Levá fronta. Next I investigate in detail appereance and disappereance of the magazine, its structure, major contributors and main themes adressed by the magazine. In the interprettative part is devoted to description of the transformation of the magazine over the years on each specific case.

key words: Levá fronta, magazine, socialism, capitalism, left, section

Obsah

Úvod	9
1 Období 30. let 20. století	11
1.1 Velká hospodářská krize v Československu	11
1.2 Politická situace	11
1.3 Literární vývoj.....	13
2 Literární a nakladatelské časopisy ve 30. letech	15
3 Levá fronta	18
3.1 Organizace Levá fronta	18
3.1.1 Smysl Levé fronty.....	20
3.2 Časopis Levá fronta.....	22
3.2.1 Smysl časopisu Levá fronta	22
4 Časopis Levá fronta	24
4.1 Hlavní přispěvatelé.....	25
4.2 Formální stránka časopisu.....	25
4.2.1 Malá x velká písmena	25
4.3 Čtenářská základna.....	26
4.4 VHK očima Levé fronty.....	28
4.5 Kulturní činnost.....	29
4.5.1 Činnost přednášková.....	29
4.5.2 Literatura v Levé frontě	30
4.5.3 Film v Levé frontě	32
4.6 Politická tematika.....	33
4.6.1 Marxismus na stránkách Levé fronty.....	34
4.6.2 Otázky třídního boje – dělnická třída x inteligence	35
5 Časopis Levá fronta 1931 – 1932	38
5.1 Hlavní přispěvatelé.....	38

5.2	Formální stránka časopisu.....	39
5.3	Výzvy časopisu	39
5.4	Studentská sekce Levé fronty.....	41
5.4.1	Pravdy našich učebnic	41
5.4.2	Studentská Levá fronta	41
5.5	Anketa Levé fronty	44
5.6	Kulturní činnost.....	45
5.6.1	Činnost přednášková.....	45
5.6.2	Literatura v Levé frontě	46
5.6.3	Film v Levé frontě	48
5.7	Politická tematika.....	49
5.7.1	Socialismus x kapitalistický systém	50
5.7.2	Nebezpečí druhé světové války	51
6	Časopis Levá fronta 1932 – 1933	54
6.1	Hlavní přispěvatelé.....	55
6.2	Formální stránka časopisu.....	55
6.3	Hlavní rubriky	56
6.4	Studentská sekce Levé fronty.....	56
6.5	Kulturní činnost.....	57
6.5.1	Činnost přednášková.....	57
6.5.2	Literatura v Levé frontě	58
6.5.3	Film v Levé frontě	59
6.6	Politická tematika.....	60
6.6.1	Demagogie středu aneb Karel Čapek.....	61
7	Cenzura v Levé frontě	66
7.1	Možnosti českého tisku v době první republiky do roku 1933	66
7.2	Cenzura v Levé frontě 1930 - 1931.....	67
7.2.1	Levá fronta o cenzuře	68

7.3	Cenzura v Levé frontě 1931 – 1932	71
7.4	Cenzura v Levé frontě 1932 – 1933	72
Závěr	.....	73
Seznam literatury	.....	75
Seznam zkratek	.....	77
Seznam tabulek	.....	78
Seznam příloh	.....	79

Úvod

Tématem bakalářské práce je Časopis Levá fronta v historickém kontextu počátku 30. let. Jak již název napovídá, náplní práce je výzkum jednoho z avantgardních časopisů 1. poloviny 20. století, a to na základě analýzy jednotlivých ročníků časopisu Levá fronta, který vycházel mezi lety 1930 – 1933, a jejich vzájemné komparace. Jedná se tedy o užití metody analyticko-komparativní, která se pro tuto práci stala metodou výchozí. Cílem práce je pak zmapovat vývoj periodika v závislosti na historickém kontextu.

V první, heuristické, fázi bylo úkolem nashromáždění primárního materiálu, tedy všech ročníků časopisu Levá fronta, jehož využití bylo zcela zásadní pro vypracování této práce.

Celá bakalářská práce je rozdělena do sedmi kapitol. První dvě kapitoly seznámí čtenáře s dobovým kontextem, který je zcela zásadní pro následující interpretaci, a s československým kulturním zázemím 30. let. Ve třetí kapitole se zaměřím na samotný vznik organizace Levá fronta a následně také na vznik stejnojmenného časopisu, kdy se neopomenu pozastavit nad jeho smyslem a cíli. V následujících třech kapitolách se věnuji samotnému časopisu. Kvůli vzájemné komparaci jsou zmíněné kapitoly strukturovány velmi podobně. Zahrnují základní informace o časopisu, jimiž jsou především údaje o vycházení, jeho struktura, hlavní přispěvatelé a charakteristika rubrik, které obsahovaly nejdůležitější témata, jimiž se časopis zabýval. Jednotlivé podkapitoly jsou doplněny o konkrétní ukázky z vybraných transparentních a příznačných článků pro časopis. Ráda bych zdůraznila, že nejde o ukázky vytržené z kontextu a jsou interpretovány bez jakékoli změny významu či smyslu. Analýza je tedy doplněna o vybrané ukázky, které jsou přímým a nezpochybnitelným důkazem zpracování aktuálních témat ideologicky levicově zaměřeným periodikem.

Poslední kapitola se soustředí na vybranou kauzu, kterou je v této práci cenzura. Mapuje, jak cenzura prostupovala jednotlivými ročníky časopisu, jakými zásahy se projevila a jaký vliv na Levou frontu měla. Kapitola opět obsahuje vybrané ukázky z časopisu a zároveň je interpretována pomocí sekundární literatury pro celistvost.

Závěr pak přináší shrnutí nejdůležitějších poznatků, ke kterým jsem ve svém zkoumání došla v podobě změn, jimiž periodikum během své existence prošlo. Zároveň doufám, že moje práce se stane alespoň malým přínosem výzkumu kulturních časopisů 20. a 30. let.

Jak jsem již zmínila, primární literaturou mi v předkládané práci byly všechny tři ročníky časopisu *Levá fronta*. Co se týče literatury sekundární, snažila jsem se vždy použít adekvátní zdroje. Jestliže jsem ve své práci vycházela z publikace, která je spíše příručkou, jako je např. *Česká literatura od počátků k dnešku*, bylo to z důvodu, že způsob, jakým jsou v ní informace podány, je pro nastínění historického kontextu v této práci zcela dostačující, neboť historická perioda není hlavním předmětem zkoumání této práce. Neopomenula jsem použít také internetové zdroje. Ke zdroji *Obrys Kmen* bych zmínila, že se sice jedná o zdroj ovlivněný levicovou ideologií, avšak informace, které jsem z něho použila, jí nejsou nijak poznamenané, neboť jsou pouze informativního charakteru.

1 Období 30. let 20. století

Na přelomu 20. a 30. let dochází ke změně atmosféry jak v československém prostředí, tak i celé Evropě.

1.1 Velká hospodářská krize v Československu

Velká hospodářská krize (dále jen VHK) obnažila nedostatky dosavadní liberální demokracie. Vedla k bídě, sociálním bouřím a také volání po „vládě silné ruky“. Krize výroby přerůstá v krizi dosavadních duchovních hodnot a v mnoha evropských zemích začínají vznikat autoritativní a fašistické režimy. V polovině 30. let tak zůstala Československá republika jediným demokratickým státem ve střední a východní Evropě.¹

V Československu se krize projevila o něco později než ve světě, trvala však o to déle. Vyvrcholila pak v roce 1933, konkrétně v březnu, v nejhlubším bodu krize, kdy se téměř milion lidí ocitl bez práce, a průmyslová výroba klesla o více než 40%. Krize tedy nebyla jen přechodná, ani se ČSR záhadně nevyhnula, ale opozdila se a byla nakonec hlubší než ve většině států.²

1.2 Politická situace

Volby v říjnu 1929 ukončily nadvládu tzv. *panské koalice* (středo-pravicové koalice agrárních a křesťanských stran) a do čela státu se až do roku 1933 dostala tzv. *široká koalice* s ministerským předsedou, agráříkem, Františkem Udržalem, která se vcelku bez úspěchu snažila zmírnit dopad hospodářské krize na české prostředí. Hospodářské krize využili komunisté, kteří pomocí svých agitací a organizování demonstrací a politických bouří získávali na popularitě.

Na pátém, též nazývaném jako bolševizačním, sjezdu Komunistické strany Československa (dále jen KSČ) v roce 1929 byl zvolen generálním tajemníkem

---

¹ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 613.

² KÁRNÍK, Z. *České země v éře První republiky (1918-1938)*. Praha: Libri, 2003, s. 36.

Klement Gottwald. Strana se přihlásila k programu bolševizace a postupnému převzetí moci třídního boje. Podstatou tohoto bolševizačního převratu nebylo, jak se zdálo, obhajování okamžitých i dlouhodobějších hospodářských a sociálních zájmů dělníků a nezaměstnaných v rámci existujícího uspořádání, nýbrž přivedení dělníků a nezaměstnaných a vesnické chudiny pod prapory komunismu, nebo alespoň jejich využití pro komunistické cíle; izolování a rozklad hlavní sociálně politické opory demokratického státního systému v těchto sociálních vrstvách, tj. socialistických stran; destabilizování státní moci až ke stupni chaosu, za kterého, podle bolševické poučky, vyklouzává státní moc z rukou imperialistické buržoazie a chápe se jí revolučním ozbrojeným převratem, zpravidla přímo rozvinutím občanské války, revoluční, železnou kázní spjatá ideově vyspělá bolševická avantgarda proletariátu, aby nastolila svoji diktaturu.³

Tímto gestem odehnala KSČ ze svých řad mnoho členů. Za vyjádření svého stanoviska proti podřízenosti Moskvě v tzv. *Manifestu sedmi* (1929) byla posléze ze strany vyloučena většina ze zakládajících členů, jako S. K. Neumann, Ivan Olbracht, Helena Malířová, Josef Hora, Jaroslav Seifert, Marie Majerová a Vladislav Vančura.

V době, kdy hospodářská krize dosáhla svého vrcholu, došlo na mezinárodním poli k další události, která se od počátku bezprostředně dotýkala samotné existence československého státu, k nástupu německého fašismu. S ním se zároveň objevila aktuální naléhavá otázka, zda je republika vnitřně i mezinárodně zabezpečena. Česká společnost se tehdy rozštěpila na velmi diferenciovanou protifašistickou většinu a reakční menšinu, usilující o sblížení s totalitními fašistickými režimy.⁴

Své místo měla v politice a ve společnosti i skupina liberálů zastávající koncept demokracie. K představitelům tzv. *pragmatické generace* patřili prezident T. G. Masaryk a jeho spolupracovníci - Edvard Beneš a Antonín Švehla – nebo spisovatelé podporující politiku „Hradu“ jako např. bratři Čapkové, František Langer, Ferdinand Peroutka nebo Vladislav Vančura, kteří našli řadu odpůrců mezi představiteli

---

³ KÁRNÍK, Z. *České země v éře První republiky (1918-1938)*. Praha: Libri, 2003, s. 150.

⁴ MUKAŘOVSKÝ, J. *Dějiny české literatury. IV, Literatura od konce 19. století do roku 1945*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 333.

extrémnější pravice a levice. Počátkem 30. let pak dochází k ohrožení demokracie ze strany formujících se totalitních režimů.

1.3 Literární vývoj

Na přelomu 20. a 30. let dochází k proměně v literárním vývoji. Avantgardní generace dozrává, tvorba představitelů Devětsilu se rozbíhá různými směry. Do literatury vstupují noví autoři. Proměňuje se však i celá atmosféra doby. Nadšené představy z počátku dvacátých let o budoucím světě se vytrácejí, děsivost VHK a jevů s ní spojených staví do popředí problematické, tragické stránky života. Ostré spory uvnitř avantgardy („generační diskuse“, 1929-1930) poukázaly na fakt, který si umělci Devětsilu dosud málo uvědomovali, totiž na to, že moderní umělecká tvorba se dostává do rozporu s revolučním, komunistickým hnutím.⁵

Nejobecnějším znakem nového úseku je značná diferenciací uměleckých postupů a individuálních tvůrčích orientací, přičemž jednotící pouto tvořilo různě motivované a různě realizované úsilí o rekonstrukci světa hodnot, o novou integraci člověka a světa, negující nebo oslabující futurologický aspekt, který byl příznačný pro velkou část literatury let dvacátých.⁶

Již koncem 20. let dochází k posunům v avantgardním proudu lyriky, kde se ve větší míře objevují motivy smutku, nejistoty, ohrožení. Zároveň vystupují nové básnické osobnosti – Halas, Závada, Holan -, které sice vyšly z poetismu, ale namísto radostného opojení u nich převládá tragický životní pocit, úzkost, samota, smrt.⁷

V próze od konce 20. let posiluje naopak epičnost. Prozaikové se – právě tak jako básníci – obracejí k obecným, hlouběji zakotveným vlastnostem člověka. Od zdůrazňovaného subjektu míří k objektivizaci, od proklamací a vytyčování „předobrazů“ směřují k existenciálním problémům, k vícestannému poznávání současného světa i minulosti.⁸ Ve 30. letech se česká próza svým významem vyrovnává

---

⁵ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 585.

⁶ MUKAŘOVSKÝ, J. *Dějiny české literatury. IV, Literatura od konce 19. století do roku 1945*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 331.

⁷ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 616.

⁸ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 636.

poezii a v dílech významných představitelů – Karla Čapka, Vladislava Vančury, Jaroslava Durycha, Ivana Olbrachta, Jana Čepa – dosahuje evropské úrovně. Zároveň se již od dvacátých let vyhraňují nejrůznější druhy prózy zaměřené k širokému okruhu čtenářů, které využívají tradičních a osvědčených postupů.⁹ Populární byl také tradiční žánr balady, společenský román, humoristická próza, dobrodružné a fantastické romány nebo nově zformovaný žánr detektivky. Svou oblibu si získaly také romány tzv. Červené knihovny. Ve 30. letech také docházelo ke přím mezi levicovými a liberálními autory na jedné straně a katolíky na druhé, které vyvrcholily v druhé polovině 30. let.

---

⁹ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 636.

2 Literární a nakladatelské časopisy ve 30. letech

Třicátá léta nabízela velmi široké spektrum literárních periodik podobně jako předchozí desetiletí.

Vedle starších periodik vycházela mnohá nová, přičemž některé dřívější listy kolem roku 1930 zanikly. Jednotlivé časopisy odrážely dobovou rozvrstvenost umění a seskupení dění, diferenciaci literárních proudů a seskupení i veřejnou činnost mnohých tvůrců.¹⁰

Z avantgardních periodik ještě počátkem třicátých let existovaly *ReD* a *Odeon*, v němž byla zahájena tzv. generační diskuse. Roku 1930 se na scéně objevil Nezvalův *Zvěrokruh*, zaměřený na francouzský existencialismus, jehož vyšla jenom dvě čísla. Z dalších nových časopisů lze uvést „sborník poezie a vědy“ *Kvart* (1930-1937), který redigoval architekt Vít Obrtel, nebo revue *Plán* (1929-1932), řízenou Josefem Horou a mající pozoruhodně široký příspěvatelský okruh. Za zmínku stojí i časopis Osvobozeného divadla *Vest pocket revue* (1929-1930) a měsíčník *Nová scéna* (1929-1930), který vedl Jaroslav Seifert.¹¹

Mezi periodiky třicátých let byly zastoupeny také konzervativní časopisy *Lumír* a *Zvon*, soustředěné na domácí tvorbu, trvala i existence *Naší doby* a *Přítomnosti*, v níž stále dominovaly příspěvky autorů z čapkovské generace. Nově vycházel týdeník *Čin* (1929-1939), který redigovala Marie Majerová.¹²

Několik dalších periodik vydávali představitelé kulturní levice. Vedle *Tvorby*, jež vycházela do roku 1938, a dočasně vydávané *Doby* (1934-1935) to byly časopisy *Levá fronta* (1930-1933), *Středisko* (1930-1934), *Index* (1929-1939) a čtvrtletník *U* (1936-1939).¹³

---

¹⁰ POLÁČEK, J., et al. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: CERM, 2000, s. 254.

¹¹ tamtéž, s. 254.

¹² tamtéž, s. 254.

¹³ tamtéž, s. 254.

Vyhraněný profil měly i katolické časopisy *Akord* (1928-1933, 1934-1939) a *Obnova* (1937-1938).¹⁴ Katolická lidová strana vydávala málo čtený deník *Lidové listy*, ale také proslulý brakový týdeník *Rodokaps*.¹⁵

Ve třicátých letech si podržely svůj význam i nakladatelské časopisy. Vedle *Rozprav Aventina* (1925-1934) vycházely obsahově rozmanité a kvalitní *Literární noviny* (1927-1941), jejichž redaktory byli Václav Kaplický, Josef Hora nebo Bohumil Mathesius, *Prospekt* (1930-1931), *Rozhledy po literatuře a umění* (1932-1938). Klub moderních nakladatelů Kmen vydával od roku 1930 *Almanach Kmene*, který redigovali známí spisovatelé, například Josef Hora, František Halas, Josef Čapek, Jaroslav Seifert či Vilém Závada. Družstevní práce pokračovala ve vydávání časopisu *Panorama*, k němuž přidala „obrázkový magazín“ *Žijeme* (1931-1933) a pak *Magazín DP* (1933-1937).¹⁶ Mezi tiskoviny národněsocialistického Melantrichu patřilo pohotové a pestré *Večerní České slovo*, jehož se prodávalo i přes půl milionu výtisků. Ke koncernu Melantrichu patřily a i populární obrázkové časopisy *Pražský ilustrovaný zpravodaj* a list paní a dívek *Hvězda*.¹⁷

Z ostatních periodik je třeba vyzvednout *Listy pro umění a kritiku* (1933-1937), redigované Bedřichem Fučíkem a Vilémem Zavadou. Za pozornost stojí i měsíčníky *Kultura doby* (1936-1939) a *Mladá kultura* (1935-1938), na jejichž stránkách publikovali Jan Drda, František Kožík, Vladimír Neff, Bohuslav Březovský nebo Jiří Orten. Opomenout nelze ani slovenský měsíčník *Elán*, vydávaný v letech (1930-1938).¹⁸

Literatura zaujímala určitý prostor i ve výtvarných časopisech a samozřejmě také v různých regionálních periodikách. V Brně například vycházel orgán Moravského kola spisovatelů *Kolo* (1930-1941), navazující na letákový zpravodaj *Pískle v trní* (1925, 1927-1929). V Ostravě byl vydáván časopis *Poesie* (1931-1934) a též *Literární*

---

¹⁴ POLÁČEK, J., et al. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: CERM, 2000, s. 256.

¹⁵ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 558.

¹⁶ POLÁČEK, J., et al. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: CERM, 2000, s. 256.

¹⁷ LEHÁR, J., et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Lidové noviny, 1998, s. 558.

¹⁸ POLÁČEK, J., et al. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: CERM, 2000, s. 256.

kruh (1933-1939). Lze uvést i „slezský literární měsíčník“ *Iskra* (1932) nebo českobudějovický čtvrtletník *Jih* (1934-1937).¹⁹

---

¹⁹ POLÁČEK, J., et al. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: CERM, 2000, s. 257.

3 Levá fronta

Třetí kapitola v první části popisuje okolnosti a důvody vzniku organizace Levá fronta. Druhá část kapitoly se již soustředí na samotný časopis Levá fronta – podmínky jeho vzniku, hlavní smysl a cíle.

3.1 Organizace Levá fronta

Levá fronta byla založena na ustavující valné hromadě 18. října 1929 představiteli svazu Devětsil, kde byl současně přijat a zveřejněn program jejího svolání:

„LEVÁ FRONTA chce soustředit a mobilizovat kulturní levici; chce se stát ústřednou moderní tvorby, budující nové podmínky kultury a spolupracující na rekonstrukci světa v novou, racionální hospodářsko-sociální a civilizační rovnováhu, produktivním společenstvím moderních energií, organizovaným hnutím, jež má sblížit jednotlivé intelektuální pracovníky navzájem ze všech oblastí kulturní činnosti, udržovat kontakt a vzájemnou spolupráci mezi nimi; a zároveň chce rozrušit úzké rámce odbornické izolace, v přesvědčení, že jenom ta tvorba a práce má obecnou kulturní hodnotu a může platit za moderní, která neustrnula v úzkém odbornictví, nýbrž která dovede, neztrácejíc ničeho na své odborné dokonalosti, vidět celý obzor moderního života, která je si vědoma svých souvislostí s ostatními kulturní a společenskou prací, která má tedy své revoluční perspektivy.

Zároveň s touto koncentrací levicových intelektuálních a produktivních sil usiluje Levá fronta o soustavné a přímé spojení moderní kulturní tvorby s jejím obecnstvím: ze čtenářů a diváků chce mít zúčastněné, aktivní spolupracovníky, organizátory a propagátory, uvědomělé přívržence, a společně s tímto moderním, levicovým obecnstvím postaví se proti kulturní reakci.

Levá fronta není akademickým spolkem, nýbrž bude organizovat velkorysé akce. Nehodlá se zdržovat papírovými protesty, nýbrž v případech, kde uzná za nutno zakročit, opře svou intervenci o propracované konkrétní protinávrhy. Bude se zasazovat za svobodu vědecké a umělecké tvorby a její publicity, za všechny nové, modernímu duchu a člověku vyhovující útvary vědecké, technické, sociální a estetické. Moderní

kulturní práce, dnes ustavičně umlčovaná a zatlačovaná, oloupená o možnost skutečného uplatnění se, musí se pokusit organizovaným a plánovitým hnutím Levé fronty prorazit blokádu zpátečnictví, již je, zejména u nás, obklopena. Levá fronta bude propagovat díla moderního ducha, bude seznamovat své obecnstvo a moderní názory a směry ve všech oborech tvorby, ukazovat výsledky souborné kulturní práce širokým vrstvám; při tom nebude používat zastaralých a sentimentálních metod „lidovýchovných“, nýbrž moderních způsobů propagace, jasné informace a názorné demonstrace. Bude pořádat cykly přednášek v celostátním měřítku, účelně sestavené putovní výstavy, rovněž tak debatní večery, ankety apod. Základní a aktuální otázky a úkoly budou řešit speciální komise kolektivně. Činnost Levé fronty bude se dít na mezinárodním základě, při mezinárodní spolupráci.

Levá fronta chce soustředit k společné práci a činnosti všechny, jejichž tvorba je oživena moderním duchem a je projevem moderní vůle; moderní architektky, spisovatele, novináře, malíře, sochaře, fotografy, filmaře, divadelní umělce, typografy, nakladatele, právníky, národohospodáře, historiky, sociology, filozofy, přírodovědce, lékaře, hygieniky, psychology, techniky, pedagogy, knihovníky, specialisty organizace atd.

Základna, na níž Levá fronta staví, je revoluční: Levá fronta je organizovaným a vědomým odbojem intelektuálních produktivních sil proti vládnoucí a rozkládající se kultuře liberalistické; vůči jejím tradicím, přežitkům, akademiím, estetikám, morálkám, vůči dezorganizovanému a odumírajícímu sociálnímu systému stojí na stanovisku rozhodného nonkonformismu. Levá fronta vede demarkační čáru mezi moderní tvorbou ve smyslu materialistického světového názoru a mezi starými vyžitými estetickými a idealistickými bludy. Levá fronta odvozuje svůj název ze svého postavení v dnešní rozluce dvou kulturních světů, od svého postavení v sociální struktuře soudobého světa. Levá fronta, jsouc spolkem nepolitickým, není ve spojení s žádnou politickou stranou, nýbrž pracovním souručenstvím mezinárodní intelektuální obce, jež chce účinně spolupracovat na moderní kultuře a bránit moderní názory a zájmy proti konzervatismu a reakci.“²⁰

V historicky zanedbatelném intervalu došlo též k založení Levé fronty v Brně, jehož iniciátory byli zejména Bedřich Václavek, Jan Krejčí, Jindřich Honzl a E. F.

---

²⁰ VLAŠÍN, Š., et al. *Avantgarda známá a neznámá 3*. Praha: Svoboda, 1970, s. 119-121.

Burian. Definitivně byla Levá fronta v Brně kodifikována po schválení úřady 27. května 1930. K založení dalších poboček Levé fronty došlo vzápětí v Boskovicích, Žilině, Užhorodu, Hradci králové a Ostravě v roce 1931.²¹

Po roční činnosti propagační a přednáškové se Levá fronta přeměnila v organizaci s politickými a kulturně-politickými cíli. V hospodářské a politické krizi, kdy docházelo k radikalizaci inteligence, Levá fronta úzce spolupracovala s KSČ.²² Prvním předsedou této levicové organizace intelektuálů byl Karel Teige, který ve své funkci setrval jen krátce. Jeho nástupcem se následně stal S. K. Neumann. Roku 1938 pak došlo k ukončení činnosti Levé fronty.

Mezi nejvýznamnější členy Levé fronty patřili: S. K. Neumann, Karel Teige, Vítězslav Nezval, Julius Fučík, Zdeněk Nejedlý, J. L. Fischer, Bedřich Václavek, Vilém Závada, František Halas, E. F. Burian, Jindřich Honzl, F. X. Šalda, Otokar Chlup, Vladislav Vančura, Iša Krejčí, Jaroslav Seifert, Štýrský a Toyen, Ivan Sekanina, nakladatelé Jan Fromek a Pavel Prokop aj.²³

3.1.1 Smysl Levé fronty

Smysl a význam pracovních aktivit příslušníků Levé fronty se soustřeďoval zejména do jednotlivých sekcí – studentské, literární, divadelní, filozoficko-sociologické a architektonické. Snad nejvýznamnější byla sekce literární. Organizovala večery moderní české poezie, řadu debatních večírků a schůzek všude, kde to jen bylo možné, v kavárnách či klubech. Nosný význam mělo hlavně pořádání dlouhé řady literárně tematických a vzpomínkových pořadů, přednášek pražských, brněnských i zahraničních odborníků, organizace výstav a mnoho podobných akcí.²⁴

---

²¹ VÁŇA, Jaroslav. Levá fronta včera a dnes. *Obrys Kmen* [online]. 20. srpna 2004, 34, [cit. 2010-12-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.obrys-kmen.cz/index.php?rok=2004&cis=34&cl=04>>.

²² MUKAŘOVSKÝ, J. *Dějiny české literatury. IV, Literatura od konce 19. století do roku 1945*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 333.

²³ VLAŠÍN, Š., et al. *Avantgarda známá a neznámá 3*. Praha: Svoboda, 1970, s. 121.

²⁴ VÁŇA, Jaroslav. Levá fronta včera a dnes. *Obrys Kmen* [online]. 20. srpna 2004, 34, [cit. 2010-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.obrys-kmen.cz/index.php?rok=2004&cis=34&cl=04>>.

V samotném časopise se o smyslu spolku Levá fronta vyjadřuje S. K. Neumann, a to v úvodníku 1. čísla a dále ve 4. čísle:

Jako základní zásadu Levé fronty Neumann uvádí:

„Poněvadž jde především o volnou koncentraci sil různé provenience a různého naladění a nikoli o politickou stranu, a poněvadž náš týdeník ponechá ze zásady jistě účelné veliké pole diskusi, budou jeho sloupce zpřístupněny všem myšlenkám a názorům, které nebudou ve vědomém rozporu se základní linií LF.“²⁵

Bez této zásady by podle Neumanna neměla Levá fronta smysl jako spolek, zabývající se kulturně-politickou činností, ani jako časopis, z jehož sloupců není nijak vyloučena politika. Na základě správného pochopení a provádění této zásady může výbor spolku i redakce časopisu splnit svůj účel a prospět tak marxistické věci v Československu.²⁶

O bouřlivé diskusi o nezávislosti Levé fronty mezi S. K. Neumannem a G. Breitenfeldem, v níž se střetávají dvě zásadní odlišná pojetí spolku, informuje v 9. čísle časopisu Jan Procházka:

„Neumann chce mít LF organizovanou volně na základně vymezené co nejvšeobecněji. Za podmínky členství LF by pravděpodobně chtěl klásti jen ty, které klade svým členům Mezinárodní byro revoluční literatury. G. Breitenfeld chce, aby LF byla okrajovou složkou KSČ působící mezi středními vrstvami.“²⁷

Breitenfeldovy obavy spočívají především ve strachu z neochránění Levé fronty před maloměšťáctvím, pokud by jí byla ponechána nezávislost. Procházka za nejdůležitější považuje pevný, předem promyšlený, pracovní program a co největší závislost na KSČ v tomto ohledu. Levou frontu si pak představuje jako účelnou organizaci, pokud bude konstruovat svůj pracovní plán v dohodě s KSČ a zároveň bude samostatná ve výkonu disciplinární moci nad svými členy.²⁸

---

²⁵ NEUMANN, S. K. Smysl Levé fronty. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 20.

²⁶ tamtéž, s. 20.

²⁷ PROCHÁZKA, J. Diskuse o smyslu Levé fronty. *Levá fronta*. 22. 1. 1931, 1, 9, s. 43.

²⁸ tamtéž, s. 43.

V 11. čísle smysl Levé fronty zpochybňuje K. Stránský. Kritizuje, že spolek nedostatečně upevnil vlastní pozice a stal se neuspokojivým na revolučně-levé frontě. Svou kritiku omezuje na stránku ideologicko-programatickou, kde podle něj Levá fronta radikálně selhala. Tvrdí, že Levá fronta neprovádí nic jiného, nežli maloměšťáckou revoltu nalevo orientovaných intelektuálů a neplní šíření a hlásání marxismu, který má být jejím hlavním cílem. Stránský tedy požaduje, aby se organizace zaktualizovala, zradikalizovala a odpoutala od všeho měšťáckého pseudorevolucionářství, chce-li a má-li býti skutečně východiskem nové marxleninsky školené generace.²⁹

3.2 *Časopis Levá fronta*

Časopis Levá fronta bylo periodikum, které začalo vycházet, zprvu jako týdeník, později jako měsíčník a čtrnáctideník, při organizaci Levá fronta přibližně rok od jejího založení, a to konkrétně mezi lety 1930 až 1933.

3.2.1 Smysl časopisu Levá fronta

Jak jsem již výše zmínila, o smyslu časopisu Levá fronta se S. K. Neumann zmiňuje v úvodníku časopisu a následně ve 4. čísle.

S. K. Neumann o časopisu říká:

„LF není – obrazně řečeno časopis pro prosté vojáčky třídního boje, chce především vychovávat kvalifikované šarže, chce lovit v desorientovaných vodách maloměšťácké inteligence. Prostému dělníku nutno odůvodnit a vštípit thesi způsobem, který nejlépe odpovídá jeho hospodářskému a sociálnímu postavení: inteligenty nutno však účelnými diskusemi vést k správnému myšlení samostatnému.“³⁰

Na tuto tezi ostře reaguje v 8. čísle časopisu ve svém článku, který byl napsán podle usnesení výboru Levé fronty v Brně, Richard Fleischner. Neumannovi v něm vytýká rozdělení proletariátu na vojáčky třídního boje, kterými jsou dělníci, a na šarže, kterými mají patrně být intelektuálové maloměšťáckého původu. Názor, že inteligenti

---

²⁹ STRÁNSKÝ, K. Diskuse o smyslu Levé fronty. *Levá fronta*. 5. 2. 1931, 1, 11, s. 50.

³⁰ NEUMANN, S. K. Smysl Levé fronty. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 20.

mohou být dovedeni ke správnému myšlení účelnými diskusemi, kdežto dělníkům má stačit vstřípit thesi způsobem, který nejlépe odpovídá jeho hospodářskému a sociálnímu postavení, považuje Fleischner za hluboce nemarxistický. Dále zmiňuje, že ideová základna má být u členů prohlubována bez rozdílu, jedná-li se o dělníky nebo intelektuály. Podle prohlášení brněnské Levé fronty má časopis napomáhat tomuto ideologickému prohlubování a být jedním z bojových prostředků organizace. Jako revoluční časopis se pak musí postavit aktivně za proletariát.³¹

Smysl a úkoly časopisu zdůrazňuje S. K. Neumann hned vzápětí:

„LF je časopis i politický a pro krásné oči těch nebo oněch soudruhů nezřekne se nikterak svého práva pojednávat o politických událostech a otázkách z jednoho nebo několika hledisek v duchu svobodné diskuse marxistické. Nebude tedy pouhým orgánem kulturní informace, nebude však ani filiálkou „Tvorby“, poněvadž apeluje na širší kruh spolupracovníků a stojí na stanovisku volné diskuse. Tím padá také třetí nedorozumění, které se jeví ve snaze podříditi LF politické straně. LF je a zůstane nezávislou na straně komunistické a změnách v jejím nitru.“³²

Nejdůležitějším úkolem časopisu je podle Neumanna pomoci založení tradice marxistického myšlení v Československu. Neodmyslitelně však patřila k úkolu Levé fronty také politická agitace.

O tom, zda se časopisu podařilo naplnit svůj úkol, pojednávají následující odstavce, v nichž podrobuji jednotlivé ročníky Levé fronty důkladné analýze, jejíž výsledky dokazují konkrétními příklady.

---

³¹ FLEISCHNER, R. Diskuse o smyslu Levé fronty. *Levá fronta*. 15. 1. 1931, 1, 8, s. 38.

³² NEUMANN, S. K. Smysl Levé fronty. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 20.

4 Časopis Levá fronta

První ročník časopisu Levé fronty vycházel jako týdeník, až na několik výjimek, kdy časopis vyšel opožděně kvůli agitačním pracím, státnímu svátku, konfiskaci 1. vydání nebo problémům technického rázu, každý čtvrtek od roku 1930 do roku 1931. Měl celkem 30 čísel, počínaje číslem jedna, které bylo vydáno 5. 11. 1930, a konče dvojčíslem z 15. 7. 1931. Kdy jednotlivá čísla vycházela a kolik měla stran, ukazuje tabulka. (viz Tabulka 1)

Tabulka 1

Číslo	Datum	Rozsah stran	Číslo	Datum	Rozsah stran
1.	5. 11. 1930	1 – 7	16.	18. 3. 1931	68 -71
2.	20. 11. 1930	8 – 13	17.	25. 3. 1931	72 – 75
3.	4. 12. 1930	14 – 19	18.	2. 4. 1931	76 -79
4.	11. 12. 1930	20 – 23	19.	9. 4. 1931	80 – 83
5.	18. 12. 1930	24 – 27	20.	16. 4. 1931	84 – 87
6.	2. 1. 1931	28 – 31	21.	23. 4. 1931	88 – 91
7.	8. 1. 1931	32 – 35	22.	30. 4. 1931	92 -95
8.	15. 1. 1931	36 – 39	23.	7. 5. 1931	96 – 99
9.	22. 1. 1931	40 – 43	24.	15. 5. 1931	100 – 103
10.	29. 1. 1931	44 – 47	25.	22. 5. 1931	104 – 107
11.	5. 2. 1931	48 – 51	26.	28. 5. 1931	108 – 111
12.	12. 2. 1931	52 – 55	27.	6. 6. 1931	112 – 115
13.	19. 2. 1931	56 – 59	28.	18. 6. 1931	116 – 119
14.	26. 2. 1931	60 – 63	29. - 30.	15. 7. 1931	120 - 125
15.	7. 3. 1931	64 - 67			

Zdroj: autor

Levá fronta byla vedena S. K. Neumannem, odpovědným redaktorem byl Ladislav Štoll a vydavateli byli Jan Fromek (nakladatelství Odeon), který měl na starosti expedici časopisu předplatitelům, a Pavel Prokop (nakladatelství Průlom), který distribuoval časopis knihkupcům, do trafik a kolportérům. Čítárna a redakce Levé fronty sídlily ve Fochově ulici č. p. 42 na Praze 12. Každé číslo časopisu stálo 1 korunu. Výjimkou bylo pouze poslední dvojčíslo, které stálo koruny 2. Za roční předplatné zaplatili čtenáři 30 korun, za půlroční 16 korun.

4.1 Hlavní přispěvatelé

Mezi hlavní redaktory prvního ročníku *Levé fronty* patřili: S. K. Neumann, který spolu s redakčním kruhem vedl časopis do 19. čísla (od 20. čísla řídil časopis pouze redakční kruh a Neumann do něj přestal přispívat a jakkoli se na něm podílet), dále Ladislav Štoll, Karel Teige, Ivan Sekanina, Vladimír Procházka, Radim Koloušek, Jaroslav Procházka, Antonio Labriola, italský marxistický teoretik, Richard Fleischner, Jaroslav Vošahlík, Jiří Kroha, Bedřich Václavek, Vítězslav Nezval, Karel Honzík, Jan Havelka, František Radlický, Julius Fučík, Vladimír (Vlado) Clementis, Lubomír Linhart, František Sklenář, Arnošt Jucker a další. Z ženského zastoupení je třeba zmínit Marii Bergmannovou.

4.2 Formální stránka časopisu

První ročník týdeníku svým velkým rozměrem připomínal spíše noviny než klasický časopis. Kromě prvních dvou čísel a posledního dvojčísla měl vydávaný časopis pouhé čtyři stránky (viz Tabulka 1) a byl bez úvodní obálky. V záhlaví časopisu byl nápis **levá fronta**, pod ním nakladatelské a vydavatelské údaje a obsah. V pravém horním rohu týdeníku bylo datum, číslo a cena. (viz Příloha) Další věc příznačná pro časopis byla absence jakýchkoli obrázků, grafů apod. V menší míře v něm najdeme i neohrazené tabulky, ohraničené již nikoli.

4.2.1 Malá x velká písmena

Otázkou, zda přestat používat začáteční velká písmena v záhlavích, nadpisech a dokonce i vlastních jménech, se zabývá K. Teige ve svém článku *Vyřadit velká písmena?* v prvních třech číslech periodika.

Teige uvádí:

„Domníváme se, že by bylo účelno majuskule vyřadit a zrušit vůbec a sázeti všechen text toliko z malých písmen. Chceme proto vyložití důvody, proč, po našem úsudku, není rozumné užívatí dvou abeced, minuskulí a majuskulí, a žádáme čtenáře,

aby po našem výkladu zaujali k této otázce své stanovisko a oznámili nám je, neboť bychom o sazbě listu chtěli rozhodnouti jen v souhlasu se svým čtenářstvem.“³³

Teige považuje tzv. malopis za jednotné moderní písmo a používání dvou abeced, když stačí jen jedna, za zbytečné. Tvrdí, že je především důležité si uvědomit, že majuskule a minuskule jsou skutečně dva naprosto rozdílné druhy písma, které nemají navzájem nic společného a jsou jen výrazem dvou rozmanitých epoch.³⁴

Nevýhodu psaní velkých písmen Teige ukazuje na příkladu psacího stroje, kdy napsání každého velkého písmena znamená přerušení pravidelného proudu psaní, zatímco mechanický děj psaní malými literami proudí rovnoměrně a nepřetržitě.³⁵

Ohlasů na svůj návrh se Teige dočkal v *anketě o malopisu* v 6. a 8. čísle týdeníku, kdy všichni, kteří se vyjádřili, považují užívání malopisu přímo za povinnost moderních časopisů a za účelnou a nutnou reformu pravopisu. Byl zde podán i doplňující návrh o sjednocení psaní „i“ a „y“ a zrušení „ů“, který však nebyl podpořen.³⁶

Malopis se ve finále podařilo zavést v záhlaví časopisu, nadpisech a vlastních jménech autorů článků. Na začátku vět a vlastních jménech v textu, kde se Teige také snažil o zavedení psaní malých písmen, se reformu nepovedlo prosadit.

4.3 Čtenářská základna

Vzhledem k neustálým výzvám, které se vyskytují na stránkách většiny čísel časopisu, lze soudit, že Levá fronta měla problémy s tím, kolik měla čtenářů. Již v prvních číslech se objevují agitační výzvy směrem ke členům, aby zaslali adresy svých známých a stali se kolportéry, neboť Levá fronta potřebovala mít větší počet členů, aby mohla úspěšně pracovat. Vzápětí tak vydala upozornění v 5. čísle:

„...těm, kdož nepošlou předplatné alespoň na půl ročníku nebo přihlášku do 1. ledna 1931, bude zastaveno zasílání Levé fronty. Levá fronta je časopis nevýdělečný,

³³ TEIGE, K. Vyřadit velká písmena?. *Levá fronta*. 5. 11. 1930, 1, 1, s. 5.

³⁴ tamtéž, s. 5.

³⁵ TEIGE, K. Vyřadit velká písmena?. *Levá fronta*. 20. 11. 1930, 1, 2, s. 10.

³⁶ HAVRDA, J.; ROUBAL, M. Anketa o malopisu. *Levá fronta*. 2. 1. 1931, 1, 6, s. 31.

jehož vycházení je možné jen při krajní obětavosti redakce a vydavatelů. Prosíme proto čtenáře, aby splnili aspoň svoji povinnost k časopisu a včasným zaplacením umožnili jeho nerušené vydávání...“³⁷

Ve svých dalších výzvách se Levá fronta obrací nejen na čtenáře, ale i na členy spolku, kterým, pokud nemají zaplacený příspěvek, bude znemožněno účastnit se Valné hromady Levé fronty. Dále zdůrazňuje, že každý člen spolku musí být aktivní, účastnit se všech podniků a vykonávat vliv na vedení spolku.³⁸

Výzvy a veškerá upozornění byly v časopisu nejčastěji umístěny při horním okraji stránek nebo ve spodních rozích a byly zvýrazněny tučně. Vedle nich se objevovaly také výstrahy, že pokud nebudou zaplaceny dlužné částky, časopis přestane vycházet:

„Členové a odběratelé LF neplaticí příspěvky a předplatné ochromují nebezpečně činnost spolku a existenci časopisu. LF není nikým subvencována a nesplní-li dlužníci svou povinnost, znemožní vydávání časopisu i jakoukoliv spolkovou činnost.“³⁹

Na základě velkého množství těchto a podobných výzev, kterých se v Levé frontě vyskytuje nespočet, lze tvrdit, že týdeník nemohl dlouho dobu nalézt pevnou půdu pod nohama a stabilní čtenářskou základnu, kterou měl podle očekávání najít alespoň mezi členy spolku, a vycházel ve velmi nízkém nákladu. Jestliže si týdeník hned na počátku předsevzal být revolučním časopisem, proč k němu, ať inteligence nebo dělnická třída, přistupovali s takovou apatií? Právě proto, že časopis nedokázal naplnit tento cíl, který si již v počátku vytyčil, dle mého názoru nenašel oporu ve vlastních řadách, tedy u levicově orientované inteligence a proletariátu, a veškeré výzvy na mne dnes působí jako zoufalé volání o pomoc, neboť je zcela jasné, že časopis žil od čísla k číslu.

---

³⁷ *Levá fronta*. 18. 12. 1930, 1, 5, s. 25.

³⁸ *Levá fronta*. 23. 4. 1931, 1, 21, s. 89.

³⁹ *Levá fronta*. 30. 4. 1931, 1, 22, s. 94.

4.4 VHK očima Levé fronty

Jedním z velkých a dlouho diskutovaných témat v Levé frontě byla VHK, která právě na počátku 30. let výrazným způsobem zasáhla naši společnost.

Článek přinášející informace o hospodářské krizi se objevuje již v 1. čísle. Další zprávy, jejichž hlavní náplní byla ať nezaměstnanost, nebo krize v zemědělské a průmyslové výrobě, přináší týdeník pravidelně až do svého posledního čísla. Vzhledem k umístění článků většinou na první stranu se lze domnívat, že sdělování údajů týkajících se hospodářské krize patřilo k důležitým tématům, o nichž Levá fronta psala.

Je důležité si uvědomit, že články s touto tematikou měly výrazně ideologický podtext. Je možné i říci, že nejen Levé frontě, ale i celé levici, se hospodářská krize hodila, neboť právě na ní poukazovali na nedostatky kapitalistického systému. Co se týče číselných a statistických údajů, podávala Levá fronta stejné nebo podobné informace jako jiné soudobé noviny a časopisy. Mým cílem je zde poukázat na to, jakým způsobem byly zprávy podány, kdy charakter zpráv nebyl pouze informační, ale také agitační, výrazně propagující levici.

Velmi ostře kritizuje kapitalismus ve svém článku *Sovětský dumping* Vladimír Procházka. Hospodářskou krizi označuje jako nadvýrobní krizi **úpadkového kapitalismu** spojenou s nezaměstnaností a ničením hospodářských hodnot, jež jsou výrazem nesmiřitelných protiv uvnitř kapitalismu a jeho hospodářského principu, jímž je výrobní anarchie. Procházka poukazuje na to, že jedinou zemí, kterou nepostihla krize, je Svaz sovětských socialistických republik (dále jen SSSR), která je již na přechodu k socialismu, kde hospodářské zákony, ovládající kapitalistické hospodářství, již z velké části neplatí a nemají vůbec smyslu, kde výrobní anarchie je postupně nahrazována socialistickým principem plánu a kde se proto hospodářská krize v té formě, v jaké páchá škody v kapitalistických státech, vůbec nemůže objevit. Procházka zde dále staví do protikladu kapitalistické státy – nadbytek vyrobeného zboží, pracovních sil, upadající svět - a SSSR – nedostatek zboží i pracovních sil, nově

vznikající svět - a podsouvá zde čtenáři zcela otevřeně názor, že **budování socialismu** je jediným možným východiskem z krize.⁴⁰

František Sklenář upírá ve svém článku *Jest nejnižší bod krize dosažen?* kapitalismu schopnost vrátit se úspěšně do konjunktury ještě před krizí a možnost ozdravit postižené oblasti kapitalistické výroby a říká:

*„Jestliže se kapitalistickému hospodářství vůbec podaří těžkou světovou krizí přežít, tož pozvedne se nanejvýš k déle trvající depresi, nikdy však již ke skutečné konjunkturuře. Československé hospodářství pak obzvláště může toho skromného cíle dojíti jen tehdy, jestliže buržoazie udrží pracující davy měst i venkova v trvalém stavu hladu a bídy.“*⁴¹

4.5 Kulturní činnost

Činnost, jíž Levá fronta vstupovala do českého kulturního povědomí, lze rozdělit na tři oblasti - činnost přednáškovou a činnost v oblastech literatury a filmu.

4.5.1 Činnost přednášková

Přednášky, připravované Levou frontou, jichž se mohli zájemci účastnit, byly dvojího druhu – 1. aktuální přednášky pro širší veřejnost, organizované nejméně jednou měsíčně, a 2. diskusní večery na odborná témata ve svých odborných sekcích, konané jednou týdně. Aktuální přednášky byly pořádány v přednáškové síni Odborového domu Na Perštýně v Praze 1. Zpočátku bylo jednokorunové vstupné pro všechny jednotné, později se vstupné pohybovalo v rozmezí 1 - 2 korun pro členy Levé fronty a pro ostatní od 2 do 3 korun. Mezi hlavní přednášející patřili: S. K. Neumann, Karel Teige, Jaroslav Procházka, Vladimír Procházka, Závěš Kalandra, Lubomír Linhart a Bedřich Václavek. Především se jednalo o přednášky zaměřené kulturně, tematicky orientované hlavně na literaturu, film a architekturu. Přednášky druhého typu pořádané formou diskusních

---

⁴⁰ PROCHÁZKA, V. Sovětský dumping. *Levá fronta*. 5. 11. 1930, 1, 1, s. 3-4.

⁴¹ SKLENÁŘ, F. Jest nejnižší bod krize dosažen? *Levá fronta*. 15. 5. 1931, 1, 24, s. 101.

večerů se odehrávaly nejčastěji v kavárnách a byly bezplatné. Časopis neuveřejňoval pozvánky jen na přednášky pořádané Levou frontou, ale také Socialistickým sdružením učitelským v Praze.

4.5.2 Literatura v Levé frontě

Vedle úkolů politických se Levá fronta, jak si předsevzala již na počátku svého vzniku, zhostila i úkolů z oblasti kulturní - literární.

Jako první bych zmínila uveřejňování knižních novinek, jehož seznamu věnoval týdeník zpravidla poslední stranu. Této skutečnosti využili vydavatelé časopisu, Jan Fromek a Pavel Prokop, jako reklamy pro svá nakladatelství, v nichž právě tyto knihy levicově orientovaných autorů vycházely. Vedle nakladatelství Odeon a Průlom se objevuje nakladatelství K. Boreckého, které čtenářům rovněž nabízelo výtisky se socialistickou tematikou.

Velkým tématem byla bezpochyby proletářská literatura, již byly v Levé frontě věnovány mnohé články. Bedřich Václavek v článku *Proletářská literatura sovětská a česká revoluční literatura* mluví o nutnosti založení tradice proletářské literatury u nás po vzoru Sovětského svazu a zvýšení překladatelské činnosti socialistické beletrie, neboť proletářská literatura se může rozvíjet jen za ideologického vedení komunistické strany, aby se dělnická třída mohla zmocnit literární produkce. Podle Václavka je nejnaléhavější povinností československé revoluční literatury prolomit dosavadní ideovou uměleckou nadvládu soudobé literatury a uvést k nám proletářskou literaturu řadou informativních článků i překladů zásadních statí teoretiků.⁴²

Podle Vladimíra Clementise se v proletářské literatuře jedná o metodologickou práci mezi spisovateli samými, jejichž oporou budou zkušenosti literatur SSSR a Německa. Zároveň považuje za nezbytné vyjasnit celou řadu tvůrčích problémů jako např. otázku formy, která by měla být nejvhodnější pro co nejširší skupinu čtenářů.

---

⁴² VÁCLAVEK, B. Proletářská literatura sovětská a česká revoluční literatura. *Levá fronta*. 5. 2. 1931, 1, 11, s. 48.

Proletářskou literaturu zde staví do protipólu tzv. literatury maloměšťácké - kapitalistické, kterou označuje za otravnou, nerevoluční a nehodnou čtení.⁴³

Další zásady proletářské literatury uvádí ve svém příspěvku (inspirovaném článkem z redakčního úvodníku 2. čísla německého časopisu *Linkskurve*) *Proletářská literatura* Ladislav Štoll:

„Základem každého posuzování literatury a literární politiky jest přesné určení ideového obsahu a skutečných funkcí uměleckého díla v třídním boji své doby... Postřehy, volba látky, skladba, výběr prostředků, styl atd. [...] Proletářská literatura může vzniknouti jen tam, kde spisovatel stojí na půdě světového názoru revolučně proletářského, na půdě dialektického materialismu. [...] Učit se, učit a ještě jednou učit, jest tudíž první úloha každého proletářského básníka a spisovatele.“⁴⁴

O názor na proletářskou literaturu byli požádáni i F. X. Šalda a S. K. Neumann, jejichž nejvýznamnější myšlenky uspořádal v článku *F. X. Šalda a St. K. Neumann o proletářské literatuře a poetismu* Ladislav Štoll. Neumann rozlišuje dvě pojetí proletářské literatury – mechanické, kdy proletářská literatura je produkována příslušníky proletářské třídy, jako měšťácká literatura je produkována příslušníky třídy měšťácké, a dialektické, kdy proletářská literatura je literatura rodící se z konfliktů třídně uvědomělého proletariátu s vládnoucí třídou, vyzdvihující nové hospodářské, sociální, kulturní a mravní ideály. Jako nezbytnou podmínku proletářské literatury Neumann vidí kladný, bytostný poměr k světové revoluci sociální v duchu marx-leninském a k dialektickému materialismu jako světovému názoru a poznávací metodě, bez nichž se každý socialismus zvrhá v maloměšťáckou ideologii a protiproletářskou praxi. Jen třídně uvědomělí a vzdělaní stoupenci proletářské revoluce se mohou stát spolehlivými proletářskými spisovateli.⁴⁵

Svůj názor vzápětí v článku sděluje F. X. Šalda:

*„Proletariát, tento dědic měšťáctva a rytířstva, přináší již s sebou jednu veledůležitou podmínku pro vznik nové poesie: **nové světové cítění a nové konvence**“*

---

⁴³ CLEMENTIS, V. Proletářská literatura sa hlásí o slovo. *Levá fronta*. 19. 2. 1931, 1, 13, s. 57.

⁴⁴ ŠTOLL, L. Proletářská literatura. *Levá fronta*. 18. 3. 1931, 1, 16, s. 70.

⁴⁵ ŠTOLL, L. F. X. Šalda a St. K. Neumann o proletářské literatuře a poetismu. *Levá fronta*. 18. 6. 1931, 1, 28, s. 118.

*společenské. [...] Ještě hodně dlouho bude proletářství souznačné s bojem, s útokem, s napětím, s tvrdou kázní a s tvrdou prací. A podle toho jeho společensko-básnické konvence a symboly budou dlouho ještě rázu válečného. Pak snad jednou, v dalekém budoucnu, není ovšem vyloučeno, že proletářství nalezne svůj básnický výraz a svou básnickou podobu v rozkoších a rozmarnostech poetismu.*⁴⁶

Tyto příspěvky jasně dokazují, že Levá fronta měla velký zájem na tom, aby se mezi čtenáře dostala levicově orientovaná literatura, jež by napomohla posílení marxistického myšlení v Československu.

Od 18. čísla se v Levé frontě začínají objevovat také recenze literárních děl opět se socialistickou tematikou, kde hlavním hrdinou je proletář vykořisťovaný kapitalistickou společností. Mezi hlavní recenzenty patřili Marie Bergmannová a Ladislav Štoll.

4.5.3 Film v Levé frontě

S nástupem zvukového filmu na počátku 30. let dochází v Československu k prudkému rozvoji filmového průmyslu a nárůstu oblíbenosti kinematografie. Svým charakterem se články příliš nelišily od příspěvků týkajících se literatury. Jejich náplní byla opět nevybíravá kritika, odmítání filmů, které nebyly produktem levice, a propagace snímků podporujících socialistickou ideologii. Sovětské filmy tak byly jen jedním z dalších nástrojů socialistického budování u nás.

Již ve 4. čísle je postoupen kritice zvukový film. Paulus ve svém článku *Němá avantgarda* tvrdí, že technický pokrok, kterým je pro film zvuk, sráží vývoj filmu zpět do jeho počátků, neboť jen němé filmy přinášely ryzí filmovost. Režisérům pak vytýká nepochopení možností, které zvukový film nabízí.⁴⁷

Komparaci kapitalistických a ruských filmů provádí Béla Balázs. Kapitalistické filmy ukazuje jako věčné:

---

⁴⁶ ŠTOLL, L. F. X. Šalda a St. K. Neumann o proletářské literatuře a poetismu. *Levá fronta*. 18. 6. 1931, 1, 28, s. 118.

⁴⁷ PAULUS. Němá avantgarda. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 22.

„Podivný realismus moderního filmu průměrné filmové produkce stal se maloměšťáckou ideologií. Ideologií věčnosti, objektivních zpráv, která nepřipouští výklad souvislostí zdůrazňující cit, která nenutí k zaujetí stanoviska a kladení požadavků.“⁴⁸

Naproti tomu ruské filmy, jakožto filmy revoluční, věčné nejsou a i přesto, že jsou zcela vědomě dojímaté a patetické, nelze jim upřít socialistického ducha. Jediné, co podle něho maří propagaci je v některých případech vyskytující se schematizace. Podle Balázse by byl mnohem lépe splněn úmysl socialistické propagace v ruských filmech, kdyby v nich bylo znázorněno, jak ani dobromyslní kapitalisté nemohou nic změnit na neoprávněnosti kapitalistického systému.⁴⁹

Na tvůrčí problémy sovětského filmu upozorňuje ve svém článku J. Rudoj, v němž říká, že sovětská kinematografická díla technicky stojí na dost vysoké úrovni, zatímco ideologicky jsou ubohá. Proto je tedy nutné hledat příčiny nevysoké kvality filmů nikoliv v oblasti technické, nýbrž ideologické. Klíčem k rozřešení tohoto tvůrčího problému má podle Rudoje být nová umělecko-ideologická metoda, kterou má filmový režisér používat.⁵⁰

Levá fronta se tak opět snaží ukázat, jak protichůdně působí styl nelevicově vyprodukovaných, Levou frontou označovaných jako kapitalistických nebo také měšťáckých, filmů plných kýče a styl revoluční, proletářské kinematografie. Články zřídka kdy zobrazují objektivní pravdu, zůstávají zaujaté proti výtvorům veškeré nelevicové filmové produkce a jejich primárním účelem zůstává propagace.

4.6 Politická tematika

Vedle článků s kulturním nádechem nabízela čtenářům Levá fronta hojně články s politickým zaměřením. Vzhledem k jejich důležitosti byly umístovány především na prvních dvou stranách týdeníku. Od 13. čísla se příspěvky objevují v neúplném znění z důvodu zásahu cenzury.

---

⁴⁸ BALÁZS, B. O filmu věcném a filmu patetickém. *Levá fronta*. 15. 1. 1931, 1, 8, s. 37.

⁴⁹ BALÁZS, B. O filmu věcném a filmu patetickém. *Levá fronta*. 15. 1. 1931, 1, 8, s. 38.

⁵⁰ RUDOJ, J. Tvůrčí problémy sovětského filmu. *Levá fronta*. 7. 5. 1931, 1, 23, s. 97 – 98.

4.6.1 Marxismus na stránkách Levé fronty

Levá fronta nabízela čtenářům jednoduše srozumitelné a snadno pochopitelné články, především interpretačního charakteru, které je seznamovaly s hlavními Marxovými myšlenkami, zejména s teorií nadhodnoty, a články, v nichž byly čtenářům vysvětlovány stěžejní pojmy, s nimiž Marx ve svých dílech pracuje, jako např. kdo je to kapitalista, co je to kapitál apod. Příspěvky zároveň nebyly ochuzeny o obranu proti špatnému výkladu či nepochopení Marxových tezí. V člancích se také promítá, že marxismus ve své době nestál pouze proti liberálně-demokratickému systému, ale také proti formujícímu fašismu.

O marxismu se ve svém článku, který napsal pod pseudonymem Lokalides, ve 4. čísle Levé fronty vyjadřuje S. K. Neumann:

„...reprezentuje ve skutečnosti jedinou levou mocnost ve světovém zápase třídním. [...] Marxismus je více než ekonomická nauka, je to opravdu světový názor levice lidstva. [...] Je to také historicko-materialistická a revolučně-dialektická metodologie poznávání pravé skutečnosti. Je to dokonce jediná vědecká metoda, jež může podati jednotný a jednotící výklad společenského dění a ve všech oborech lidského zkoumání a lidské tvorby zavést jasný pořádek a zabránit dekadentnímu bludařství.“⁵¹

Neumann se dále pozastavuje nad špatným pochopením hlavních zásad marxismu F. X. Šaldou a T. G. Masarykem, jejichž světový názor je podle něho idealistický, náboženský, kdežto levicový názor je dialekticko-materialistický. Dále zdůrazňuje, že v marxismu nejde o problém společenské mechaniky, nýbrž o dialektiku společenského dění a vývoje.⁵²

V následujícím čísle Levá fronta dokumentuje srovnáním konkrétních čísel výroby socialistického hospodářství a kapitalistického hospodářství „vítězství“ socialismu nad kapitalismem Jaroslav Vošahlík a přidává tuto myšlenku:

„Má-li proletariát žít, musí kapitalismus umřít.“⁵³

---

⁵¹ LOKALIDES. Marxismus na pochodu. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 21.

⁵² tamtéž, s. 21.

⁵³ VOŠAHLÍK, J. Marxism vítězí. *Levá fronta*. 18. 12. 1930, 1, 5, s. 26.

4.6.2 Otázky třídního boje – dělnická třída x inteligence

Vzhledem k tomu, že problematika třídního boje byla jedním ze základních kamenů teorie socialismu, patřily otázky vykořisťování dělnické třídy nelevicově orientovanou inteligencí k často diskutovaným tématům Levé fronty.

Dopadem krize kapitalistického systému na společenské třídy se podrobněji zabývá článek s názvem *Boj nezaměstnaných a inteligence* (bez uvedení autora). Za jeden z následků krize je považováno zostření třídního boje, k němuž došlo ideovým rozkolísáním pracující inteligence a větší mírou její nezaměstnanosti, než která se vyskytla u dělníků. Východiskem má být semknutí veškerého pracujícího lidu, jež jako jedině bude schopné udržovat pořádek a klid ve společnosti.⁵⁴

V 18. čísle týdeníku se k daným otázkám vyjadřuje J. Pašek. Připojuje se k názoru získání intelektuálů a střední vrstvy na stranu proletariátu:

„...jedním ze základních pilířů Levá fronty a jejího členstva mělo by být – získávání inteligenci a maloměšťácké vrstvy k společnému třídnímu boji s revolučním proletariátem. Všímat si událostí denního života a stálým poukazováním na třídní rozpory, růsti tak v masové hnutí intelektuálů.“⁵⁵

Je důležité zmínit, že Pašek neklade apel jen na nelevicově orientované intelektuály, ale obrací se také do svých řad, tedy na levou inteligenci, a je přesvědčen o tom, že najde-li inteligence patřičný kontakt s proletariátem, tím dříve bude uskutečněna změna společenského řádu v řád nový, po kterém touží jak dělník, tak inteligent.⁵⁶

Julius Fučík ve své diskusní řeči, kterou pronesl na VI. Sjezdu KSČ a kterou následně v 19. čísle Levá fronta otiskla, projednával otázky středních vrstev, zvláště pak inteligence. Uvádí, že střední třídy se důsledkem hospodářské krize proletarizují a podle tempa tohoto procesu je Fučík dělí na dvě základní skupiny – maloživnostníky a malořemeslníky a tzv. inteligenci. Detailněji se pak zaměřuje na tzv. inteligenci, u níž spatřuje tempo proletarizace jako rychlejší. Dále zavádí pojem *námezdní inteligence*,

⁵⁴ Boj nezaměstnaných a inteligence. *Levá fronta*. 7. 3. 1931, 1, 15, s. 64.

⁵⁵ PAŠEK, J. Děldop o úkolech inteligence. *Levá fronta*. 2. 4. 1931, 1, 18, s. 77.

⁵⁶ tamtéž, s. 77.

kteřou se tzv. inteligence pomalu stává narůstajícím úbytkem „volných povolání“. Od první skupiny se tzv. inteligence také odlišuje mnohem větší mírou nezaměstnanosti, která v závislosti na selhání kapitalistického systému, je u tzv. inteligence původem *duševní krize*, která v jednotlivci budí základní rozpor, zda se přidat k fašismu nebo ke komunismu. Jako hlavní úkol vytyčuje Fučík námezdní inteligenci získat, a to nejen organizačně, ale zcela konkrétně pro věc proletářské revoluce. Jak získat tzv. inteligenci na svou stranu Fučík popisuje následovně:

„...musíme ujasnit maloměšťácké inteligenci, že její zájmy jsou těsně svázány se zájmy proletariátu, musíme jí ujasnit, že komunismus, jediný komunismus rozšiřuje možnosti její práce, že komunismus, jediný komunismus rozšiřuje její vědomosti, že komunismus, jediný komunismus nemusí se báti kultury a umožňuje jí uplatnit všechny schopnosti pro ohromnou většinu společnosti.“⁵⁷

V duchu podobných myšlenek pokračuje Ladislav Štoll v článku *Východisko pracující inteligence*, v němž se zmiňuje o nevyhnutelnosti splývání společenských tříd, které je důsledkem pádu kapitalistického systému. Štoll zde tak mapuje veškeré změny ve společnosti a nechybí ani aktuální statistiky nezaměstnaných. Je nutné mít stále na paměti, že tento stav není vrcholným, neboť hospodářská krize vyvrcholila v našem prostředí až v roce 1933.

Štoll uvádí:

„Čím více s proletarizací inteligence budou její třídní zájmy srůstat se zájmy proletariátu, tím pevnější bude pouto společného boje hospodářského, politického i kulturního – boje proti snižování platů, proti politické reakci, proti utlačování národnostních menšin, proti kulturní reakci, imperialistické válce, namířené zejména proti Sovětskému svazu.“⁵⁸

Se základní charakteristikou aktuálních společenských pojmů přichází Ján Poničan v článku *K otázce inteligence*, v němž přináší definici společenské třídy, dále rozdělení společenských tříd a kritéria, podle kterých se určují třídní znaky. Objevuje se u něho nové označení vládnoucí třídy, tedy inteligence, kterou nazývá jako mezitřídou.

---

⁵⁷ FUČÍK, J. Otázka inteligence. *Levá fronta*. 9. 4. 1931, 1, 19, s. 80.

⁵⁸ ŠTOLL, L. Východisko pracující inteligence. *Levá fronta*. 7. 5. 1931, 1, 23, s. 96.

Články tohoto tématu byly velmi rozsáhlé a jednotvárné, nicméně pro úplné doplnění vydala ještě Levá fronta k příležitosti konání říšské konference brožuru s názvem *O jednání 1. říšské konference Levé fronty v Brně – Cesta inteligence, krise a východisko.*

Je nutné poznamenat, že v celém prvním ročníku Levé fronty byla jedna jediná pravidelná rubrika, která se jmenovala *Poznámky*, jejímž obsahem byly krátké zprávy různého tématu, samozřejmě korespondující se zájmem časopisu.

5 Časopis Levá fronta 1931 – 1932

Po dvouměsíční letní odmlce začíná vycházet druhý ročník časopisu Levá fronta postihnutý řadou změn. Oproti prvnímu ročníku časopis nevycházel již jako týdeník, ale byl vydáván v podobě měsíčníku, kdy výjimku tvořilo číslo 10, které mělo vyjít v květnu, ale vyšlo až v srpnu z neověřených důvodů. Časopis měl celkem 10 čísel. První číslo bylo publikováno 16. 9. 1931 a poslední v srpnu 1932. Jak měsíčník vycházel, dokumentuje tabulka. (viz Tabulka 2)

Tabulka 2

Číslo	Datum	Rozsah stran	Číslo	Datum	Rozsah stran
1.	16. 9. 1931	1 – 32	6.	únor 1932	161 – 192
2.	28. 10. 1931	33 – 64	7.	březen 1932	193 – 224
3.	listopad 1931	65 – 96	8.	duben 1932	225 – 256
4.	prosinec 1931	97 – 128	9.	květen 1932	257 – 288
5.	leden 1932	129 - 160	10.	srpen 1932	289 - 320

Zdroj: autor

Druhý ročník Levé fronty byl řízen redakčním kruhem a majitelem, vydavatelem a odpovědným redaktorem byl stejně jako v prvním ročníku Ladislav Štoll. Záležitosti administrativního charakteru a expedici měsíčníku mělo na starosti nakladatelství Průlom s novým sídlem v Dolní Blanické 4 v Praze 12 od 1. 8. 1931. O této změně informovalo čtenáře již poslední dvojčíslo prvního ročníku týdeníku Levé fronty. Tisk měsíčníku byl v kompetenci knihtiskárny Evžena Petschaua a spol. se sídlem v Královské třídě 52 v Praze 8. Cena jednoho časopisu byla 2 koruny a celého roční předplatné (12 čísel) vyšlo čtenáře v případě, že zaplatil poplatek do konce října, na 20 korun, v případě, že tak neučinil, zaplatil 24 korun.

5.1 Hlavní přispěvatelé

V souvislosti s novým ročníkem Levé fronty se v redakčním kruhu objevily také nové tváře, mezi něž patřili: Závěš Kalandra, Stanislav Budín, Arnošt Bláha, Ludwig Renn, Václav Kaplický, Franz Zimmermann, Jaroslav Kratochvíl, Zdeněk Nejedlý, Laco Novomenský, Richard Fleischner, Jiří Weil, Karel Ambroš, Bohumil Vrbenský, Bohumír Šmeral a další. Z redaktorů, kteří do časopisu přispívali již v prvním ročníku,

lze jmenovat Ladislava Štolla, Julia Fučíka, Karla Teigehe, Vlada Clementise, Bedřicha Václavka, Lubomíra Linharta, Vladimíra Procházku nebo Jiřího Krohu. Na tvorbě časopisu se tedy prokazatelně podílelo mnohem více redaktorů, než na ročníku prvním.

5.2 *Formální stránka časopisu*

V druhém ročníku se Levá fronta dočkala také kompletní proměny, co se týče jejího vzhledu. Měsíčník vycházel v podobě sešitů, kdy velikost jedné stránky měla podobu formátu A5. Oproti prvnímu ročníku měl časopis také úvodní obálku, která byla barevná. V záhlaví obálky byl tučným bílým písmem nápis **levá fronta** na červeném pozadí, vlevo pod nadpisem bylo číslo časopisu a cena, vpravo pak obsah. (viz Příloha) Každé číslo měsíčníku mělo 32 stránek. (viz Tabulka 2) Na spodním okraji byl uveden ročník, číslo sešitu, rozsah stran, místo a datum, později pak jen měsíc, vydání, vyjímaje 8. a 9. číslo. Stejně jako první ročník postrádal časopis jakékoli ilustrace či grafy. Podobně jako v prvním ročníku se v některých článcích objevovaly neohraničené tabulky, nově přibýly i tabulky ohraničené. Druhý ročník také navázal na tradici psaní malých písmen v titulcích článků a jmen jejich autorů.

5.3 *Výzvy časopisu*

Jestliže výzvy v prvním ročníku byly směřované především neplatičům předplatného, v druhém ročníku nabyly zcela odlišného charakteru. Upozornění, která upomínala odběratele, aby vyrovnali dlužnou částku na předplatném prvního pololetí a následně zaplatili předplatné na druhý půlrok, byly všehovšudy čtyři, a to ve 3., 7. (zde byly dvě) a 8. čísle časopisu. Lze tak soudit, že oproti prvnímu ročníku, se Levé frontě podařilo upevnit své pozice a získat si stálou čtenářskou základnu.

Mnohem větší část výzev byla v časopise adresována studentům střední školy. V nichž na ně byl především kladen apel na podílení se na Levé frontě:

„Středoškoláci, pište Levé frontě. Odkrývejte před vašimi čtenáři ve formě krátkých reportáží a článků váš svět střední školy, jež vládnoucí třída tak úzkostlivě

střeží před vlivy skutečného života, který naplňuje hlavy vašich rodičů přetěžkými starostmi a donucuje je k nejvyššímu napětí sil v existenčním zápase.“⁵⁹

Levá fronta ve svých výzvách neoslovovala pouze středoškoláky, ale také veškeré studentstvo:

„Všem studentům! Levá fronta vám dává možnost soustředit levicovou kritiku studentských poměrů a usměrňovat, propagovat a tiskem vést bojovné akce za vaše aktuální zájmy proti fašismu, proti byrokracii a proti všem, kdo chtějí vzít nemajetným a pokrokovým studentům právo a možnost studovat. – Čtěte a propagujte studentskou Levou frontu. Posílejte nám zprávy, udržujte stálý styk s redakcí! Na vás záleží úspěch SLF; Vy rozhodnete o úspěchu našich bojů.“⁶⁰

Důvod, proč se na tomto místě podrobně věnuji studentským výzvám je, že Levá fronta dala studentům na svých stránkách více než nemalý prostor k vyjádření svých názorů, na jehož základě tak vznikly v Levé frontě pravidelné studentské rubriky. (viz podkapitola 5.4) Jedná se o další výraznou změnu, neboť v prvním ročníku se žádná studentská rubrika neobjevila, ani nebyl řadám studentů dán prostor k tomu, aby se projevíli.

Vícekrát se v měsíčníku neobjevily jen výzvy studentům, ale také výzvy sociálního charakteru, v nichž byli čtenáři žádáni o pomoc hladovějícímu obyvatelstvu Podkarpatské Rusi v důsledku dopadu světové hospodářské krize. Levá fronta tak znovu využila skutečnosti hospodářské krize k tomu, aby poukázala na selhání kapitalistického systému. V podpisové akci, k níž bylo vyzváno nejen veškeré čtenářstvo, ale i celé obyvatelstvo, vyjádřilo svým podpisem podporu velké množství nelevicově orientovaných intelektuálů, spisovatelů a herců. K této události vyšla v Levé frontě také brožura *Hlad na Podkarpatsku*.

Zbylé výzvy nebyly v Levé frontě nijak netradiční. Většinou se jednalo o výzvy pracující inteligenci k účasti na plenárních schůzích nebo k vyjádření se k myšlence sjezdu pracující inteligence.

---

⁵⁹ *Levá fronta*. 16. 9. 1931. 2, 1, s. 25.

⁶⁰ *Levá fronta*. Únor 1932, 2, 6, s. 192.

5.4 *Studentská sekce Levé fronty*

Jak jsem již zmínila, Levá fronta vymezila studentům prostor, díky němuž se mohli podílet na utváření měsíčníku. Jednalo se především o dvě rubriky – *Pravdy našich učebnic* a *Studentská levá fronta*.

5.4.1 *Pravdy našich učebnic*

Pravdy našich učebnic byly první pravidelnou studentskou rubrikou, která se vyskytla v Levé frontě. Najdeme ji v měsíčníku až do 7. čísla, s výjimkou čísla 4. a 6.

V 1. čísle je rubrika uvedena takto:

„Nejenom pravdy politických úvodníků mají čtyřnedělní platnosť, ale i pravdy našich učebnic. Stredoškólači, ktorí umíte číst ve svých učebnicích novými očima, citujte zde ze svých učebnic.“⁶¹

Náplní této rubriky byly tedy ukázky ze středoškolských učebnic. Tematicky se jednalo o příspěvky hlavně z učebnic dějepisu, zeměpisu nebo občanské výchovy zaměřených zejména na židovství, náboženství a marxistické myšlení, které mají poukázat na špatnou interpretaci těchto skutečností ve středoškolských učebnicích, samozřejmě z hlediska levice. Ukázky nebyly v časopisu doplněné o žádné dovysvětlující nebo doplňující komentáře a byly většinou tři až čtyři. Celé rubrice vždy předcházelo několik článků se studentskou tematikou, mezi jejichž autory patřili samotní studenti. Nechyběli ani agitační články, které byly stejného charakteru jako články ve *Studentské Levé frontě*. (viz podkapitola 5.4.2)

5.4.2 *Studentská Levá fronta*

V podstatě lze říci, že rubrika *Studentská Levá fronta* s podtitulem *Stránky věnované zájmům pokrokového studentstva* vystřídala výše zmíněnou sekci *Pravdy našich učebnic*.

---

⁶¹ *Levá fronta*. 16. 9. 1931, 2, 1, s. 25.

Čtenáři ji mohli nalézt v měsíčníku od 6. do 9. čísla, celkem tedy ve čtyřech číslech. Námětem hlavních článků bylo nějaké aktuální téma, většinou s politickým podtextem *Studentská Levá fronta* zahrnovala od tří do šesti článků, které byly vždy bez uvedení autora, kterým byli jak studenti, tak stálí redaktoři, a zaujímala 4 až 8 stránek.

Vznik rubriky *Studentská Levá fronta* úzce souvisel se vznikem Studentského národního souručenství, tedy stoupců vyhroceného fašistického nacionalismu, jemuž je v 6. čísle časopisu věnován hned první článek, v němž se říká:

„Studentská masa dokázala, že za své hospodářské i kulturní požadavky chce bojovat jednotně bez rozdílů politické příslušnosti, Národní studentské souručenství je naproti tomu uměle vytvořený výbor několika nacionalistických spolků. [...] Na jedné straně bojuje masa za studentské požadavky (za uzákonění podpory nezaměstnaným absolventům středních i vysokých škol, za snížení ceny tramvajenek, za zlevnění obědů v menzách a kolejích, za vyplacení stipendií atd.), na druhé straně několik jedinců úplně osamocených, nemajících již důvěry ani vlastních členů, se dokonce dorozumí a vypracuje minimální pracovní program. [...] Jasně tím vysvětlil úkol Národního studentského souručenství: demagogicky odvracet pozornost studentů od boje za zlepšení jejich postavení, od boje za aktuální požadavky, od boje proti tomuto společenskému řádu.“⁶²

Levá fronta se tak na základě založení Národního studentského souručenství (dále jen NSS) rozhodla postavit proti fašismu a své cíle uvádí ještě v témže čísle měsíčníku:

„Naším úkolem jest zanést politiku do středních škol, ale politiku pokrokovou, která odhaluje všechny ty podvody se staletým mírem a která ukazuje pravé příčiny bělogvardějských provokací a sokolských sletů. Naším úkolem je boj proti fašismu na středních školách a fašismu vůbec.“⁶³

O fašistickém hnutí, které vyvolávalo NSS, informoval dále článek *Jednota nemajetných a pokrokových studentů a Národní studentské souručenství* v devátém čísle měsíčníku, v němž byla uveřejněna resoluce schválena na schůzi Jednoty nemajetných

---

⁶² Dva bloky? *Levá fronta*. Únor 1932, 2, 6, s. 185-186.

⁶³ Proti reakci na středních školách. *Levá fronta*. Únor 1932, 2, 6, s. 192.

a pokrokových studentů (dále jen JNPS). Podle JNPS nese s sebou činnost NSS charakteristické znaky italského fašismu v době vzniku a německého Hitlerova fašismu:

„1. Národní souručenství si klade za úkol vybičovati národní šovinismus český a slovenský. – 2. Všechny projevy Národního souručenství přinášejí do maloměšťáckého prostředí planou kritiku zahraniční politiky. – 3. Rasový antisemitismus spojený s primitivními a v jádře reakčními náznaky návrhů na reformu kapitalistického systému jsou podávány jako lék k ozdravení poměrů. – 4. Ostouzení osobností stojících v popředí veřejného života, spojené s hlásáním generačního boje mladých proti starým je dáváno jako heslo mládeži NS – 5. Sociální demagogie podchycující nespokojenost a odvádějící ji nesprávným směrem má získat popularitu, poněvadž ukazuje falešné příčiny. – 6. Surové a nedemokratické způsoby boje mají působit dojmem síly“⁶⁴

V článku tak byly vysloveny obavy z nebezpečí vzniku masové základny stoupenců fašismu, jehož demagogii ve velké míře začal podléhat tzv. střední stav a maloměšťáctvo. Podle Levé fronty mohlo toto nebezpečí zastavit právě studentstvo, neboť to Levá fronta považovala za ideologického vůdce tzv. středního stavu - proto také byli studenti a zproletarizovaná inteligence prvním bodem působnosti vznikajícího fašismu. Konec článku vyzývá všechny studenty, aby zahájili energický a všestranný soustavný boj proti fašistickému NSS ve všech jeho projevech.⁶⁵ Článek se zároveň pro nás z části stává odpovědí, proč se Levá fronta v tak velké míře zaměřila ve druhém ročníku na studenty.

Dalším důvodem tak silné orientace Levé fronty na studenty bylo připomínání studentům jejich postavení v proletariátu. Příkladem je článek *1. máj a studenti* v 8. čísle měsíčníku:

„A je to právě heslo jednota, které má všem studentům První máj připomenout, které jim má říci, že studenti jako součást pracující inteligence jsou příslušníky dělnické třídy a že jen tenkrát, když si uvědomí tuto příslušnost a když z toho vyvodí všechny závěry, tj. když budou solidárně postupovat v jednotném boji s dělnickou třídou proti

---

⁶⁴ Jednota nemajetných a pokrokových studentů a Národní studentské souručenství. *Levá fronta*. Květen 1932, 2, 9, s. 282.

⁶⁵ tamtéž, s. 283.

*kapitalistickému řádu a když budou s dělnickou třídou bojovat za své dílčí požadavky.*⁶⁶

Náplní článků v sekci *Studentské levé fronty* bylo tedy především přimět studenty, aby se účastnili aktivního boje proti fašismu posilujícímu v českém prostředí své pozice, dále jim vysvětlit, proč být stoupenci levice a informovat je o jejich možnostech v oblasti třídního boje. Je důležité zmínit, že Levá fronta se již tolik, jako tomu bylo v prvním ročníku, nezabývala zdecimovaným kapitalistickým systémem, ale soustředila své síly právě spíše na kritiku a boj proti fašismu. Článkům nelze upřít jejich výrazný agitační charakter směřovaný k řadám studentů, který byl vyvolaný bojem o moc fašismu a komunismu.

5.5 Anketa Levé fronty

Anketa Levé fronty byla další rubrikou, která se v Levé frontě objevila, a vyskytla se v prvních třech číslech měsíčníku. Nejednalo se o první anketní činnost, kterou Levá fronta zahájila. V prvním ročníku se čtenáři dočkali *Ankety o malopisu* a ankety *Vzhůru na censuru!* (viz podkapitola 7.2.1), které však svou povahou nebyly rubrikami, natož pravidelnými. Levá fronta v anketě požádala tehdejší známé osobnosti a význačné intelektuály, ať už z Československa, nebo ze zahraničí, aby formou dopisu odpověděli na dobově aktuální otázky, které zněly takto:

1. *„Jaké jsou podle Vašeho názoru zásadní proměny v hospodářském, sociálním a kulturním životě pracující inteligence v posledních letech? Spatřujete v události těchto proměn výraz rozhodné krize soudobého společenského systému?*
2. *Znáte cesty ve vývoji dnešní společnosti, které by mohly krizi odstraniti, nebo ji zásadně novým způsobem vyřešiti?*
3. *Myslíte, že jen souručenstvím boje inteligence s dělnickou třídou, bude další vývoj a budoucnost inteligence zajištěna?*

---

⁶⁶ 1. máj a studenti. *Levá fronta*. Duben 1932, 2, 8, s. 249.

4. *Nespatřujete v úpadku umění a vědy, a v skoro úplném znemožnění účasti pracujících davů na kultuře historický důkaz toho, že tato forma společenské organizace uzrává k zániku?*
5. *Jsou Vám známy základní proměny v životních poměrech, sociálním a kulturním životě inteligence v SSSR a jaké jest Vaše stanovisko k nim?*
6. *Jaké stanovisko zaujímáte k hnutí pracující inteligence, které se projevuje v Levé frontě?*⁶⁷

V 1. čísle měsíčníku byly otištěny zasláné odpovědi od Vladislava Vančury, Inocence Arnošta Bláhy, profesora sociologie na Masarykově univerzitě v Brně, a Ludwiga Renna z Berlína. V druhém čísle zodpověděli otázky Jaroslav Kratochvíl, Jiří Mahen a Otto Pohl pobývající v Moskvě a ve třetím čísle se k anketním otázkám vyjádřili S. K. Neumann a architekt Jiří Kroha. Odpovědi dotazovaných se od sebe v zásadě nijak neliší, neboť samotná formulace otázek podbízela k očekávaným odpovědím, a byl tak naplněn záměr Levé fronty, kdy odpovědi korespondují s levicovým myšlením.

V 5. čísle měsíčníku byl zveřejněn doslov k anketě s názvem *Znemravňující materialismus* od Ladislava Štolla.

5.6 Kulturní činnost

V druhém ročníku Levé fronty lze kulturní činnost také rozdělit na činnost přednáškovou, literární a filmovou.

5.6.1 Činnost přednášková

Přednášková činnost Levé fronty stále patřila k oblíbené aktivitě spolku. O přednáškách informoval časopis na dvou místech, a to na stránkách za obálkou měsíčníku a v rubrice *Poznámky*, kde byly součástí podrubrik *Levá fronta* nebo *Přednášky*. Cyklus přednášek s názvem *Nové cesty vědy a umění* pořádaných Levou

---

⁶⁷ Anketa Levé fronty. *Levá fronta*. 16. 9. 1931, 2, 1, s. 19.

frontou se konal v sále domu Jednoty soukromých úředníků, Francouzská 4, Praha 12. Za jednu přednášku zaplatili posluchači 2 koruny, studenti a dělníci 1 korunu. Hlavními přednášejícími byli: J. Guttman, Vladimír Procházka, Jaroslav Kratochvíl, Hugo Hecht, Richard Fleischner, Zdeněk Nejedlý, Bedřich Václavek, Soňa Šmeralová, Bohumír Šmeral. Další přednáškový cyklus s názvem *O socialistické výchově v rodině* organizovaný Socialistickým sdružením učitelským se konal v Karlově ulici č. p. 3, Praha 2. Studující a členy Socialistického sdružení učitelského přednáška stála 1 korunu, ostatní pak vyšla na 2 koruny. Nově zveřejňoval měsíčník pozvánky Společnosti pro hospodářské a kulturní sblížení s Novým Ruskem na cyklus přednášek nazvaný *O SSSR*, který byl pořádán ve velkém sále Ústřední knihovny hlavního města Prahy na Mariánském náměstí. Pro studující a dělníky byla jedna přednáška za 1 korunu, pro ostatní za 2 koruny.

5.6.2 Literatura v Levé frontě

Levá fronta nadále pokračovala v uveřejňování knižních novinek vydaných nakladatelstvím Průlom, jejichž seznam byl vždy otištěn hned za úvodní obálkou měsíčníku pod názvem *Levné knihy, jež upevní váš socialistický názor*, kde byl současně zveřejňován spolu s pozvánkami na cykly přednášek. Ceny knih se pohybovaly od 1 koruny do 42 korun. Na stejných místech se dále objevila *Knihovna Levé fronty*, která nabízela texty vydávané Levou frontou, na něž měli členové spolku slevu a mohli si je tak pořídit za zvýhodněnou cenu, nebo *Novinky Odeonu vydané v sezoně 1931 – 1932*. Opět se pochopitelně jednalo o díla, která žádným způsobem neodporovala socialistické ideologii.

V každém čísle měsíčníku se v rubrice *Poznámky* objevovala podrubrika s názvem *Knihy*. Základem podrubriky bylo čtenářům podat souvislý ucelený, někdy vcelku rozsáhlý, výklad o aktuálně vycházejících knihách. Součástí článků nastiňujících obsah knih, byla většinou i cena, za kterou si mohl zájemce knihu pořídit, počet stran, dále nakladatelství, které knihu vydalo, jméno překladatele, pokud kniha byla cizojazyčného původu, následně o jaký text se jedná – kniha, brožura, sborník atd. Články také velmi často obsahovaly krátké ukázky z děl spolu se stranou, kde čtenář uvedené myšlenky mohl najít. Na tvorbě článků se nejčastěji podíleli Ladislav Štoll

a Bedřich Václavek. Od 4. čísla časopisu byla podrubrika obohacena o díla z Knihovny sovětských autorů K. Boreckého obsahující české překlady sovětské beletrie proletářských spisovatelů.

Ani v druhém ročníku časopisu nechyběla problematika proletářské literatury. Právě v souvislosti s proletářskou literaturou připravila Levá fronta v prosinci 1930 rozsáhlou akci *Měsíc proletářské knihy*, která zahrnovala výstavy proletářské knihy pořádané na několika hlavních místech v Československu doplněných o výstavy putovní, jež byly spojené s cyklem přednášek, na nichž vystoupili čeští i zahraniční proletářští spisovatelé. O výstavách se vyjadřuje Ladislav Štoll v článku *Měsíc proletářské knihy* ve 3. čísle měsíčníku:

*„...tyto výstavy mají jednak ukázat, jak veliký a mnohotvárný je už svět proletářské kultury, probudit zvýšený zájem o revoluční literaturu a obrátit pozornost pracujících od měšťáckého kýče k dobré proletářské knize. Materiál výstavy bude rozdělen do skupin klasické vědecké literatury marxistické, proletářských propagačních brožur, literatury ženské otázky, dětské knihy, beletrie, literatury o Sovětském svazu aj. [...] Levá fronta žádá i své čtenáře, aby mají-li exempláře knih, časopisů nebo k výstavě se vztahujících rekvizit, které by mohly obraz výstavy nějak doplnit, aby je zapůjčili a přispěli tak k **uspíšení** v Československu zpožděného procesu **poznání velikých idejí Marxe, Engelse a Lenina**.“⁶⁸*

Cílem Levé fronty tedy nemělo být jako v prvním ročníku pouhé posílení marxistického myšlení v Československu, ale snaha o naprostou nadvládu proletářské literatury a levicového myšlení na našem území. Jednalo se opět o propagační akci, tentokrát ovšem větších rozměrů.

O proletářské literatuře se, již mimo výstavu, vyjádřil také Bedřich Václavek, který ve svém článku *O proletářskou literaturu* popisuje vývoj proletářské literatury, následně ji vymezuje a charakterizuje. Je nutné poznamenat, že Václavek rozlišuje mezi literaturou proletářskou a literaturou revoluční. Dále se zabývá tím, čím je literární práce pro proletářského spisovatele, požadavky na proletářskou literaturu, překážkami, které jí stojí v cestě, a stylem, jež by měla proletářská literatura mít. Levá fronta dávala

---

⁶⁸ ŠTOLL, L. Měsíc proletářské knihy. *Levá fronta*. Listopad 1931, 2, 3, s. 91.

prosto nejen článkům o české proletářské literatuře, ale také sovětské, o které psal např. Lubomír Linhart.

Levá fronta informovala nejen o knihách, ale také o časopisech. V několika číslech měsíčníku byly uveřejněny nové nebo již delší dobu vycházející časopisy, které na svých stránkách hájily zájmy proletariátu a získávaly nové zaměření směřující k levici. V článcích bylo většinou popsáno, čím se který časopis zabýval, jaké byly jeho úkoly, jak vznikl, kdy vycházel, kdo ho vydával, kolik stálo jedno číslo, jaké byly hlavní rubriky, případně v něm byl rozebrán vybraný článek doplněný o konkrétní úryvky. Zmiňovanými periodiky byly: magazín Tvorby, Dav, Učitelské noviny, Naše cesta, Brázda, Země (Svět) sovětů, Nová Bratislava, Iskra, Kampaň, Hlas, Kulturní aktivity. Nechyběly ani články o časopisech, na jejichž stránkách byla podle Levé fronty ideologie špatně interpretována nebo vůbec nepochopena.

5.6.3 Film v Levé frontě

Problematicke filmu se druhý ročník Levé fronty nevěnoval zdaleka tak podrobně jako v ročníku prvním. Charakter a poslání článků se však nijak výrazně nelišily, neboť Levá fronta považovala český nelevicový film stále za příliš věcný, nevkusný, nekvalitní a naprosto neumělecký. Dále tak byl v článcích český film nemilosrdně kritizován.

Důkazem je např. článek *Český film „osvobozený“* od Lubomíra Linharta v 2. čísle měsíčníku, ve kterém píše o soudobém českém filmu. Podle Linharta je český film typickým produktem měšťácké filmové produkce, který postrádá jakýkoli projev talentu i vynikajících filmových schopností. Jako jedinou možnou záchranu Linhart vidí tzv. národní velkofilmy, které se objevují právě vedle českých filmů, jež neopustil starý, maloměšťácký ráz, a které považuje za české národní umění. Úkolem režimu by pak měla být schopnost vyvolat ve filmu národní cítění. V neposlední řadě Linhart vyčítá tzv. měšťáckým filmům zobrazování světa jako iluze, které může být rozbito jedine světem skutečnosti ideologických filmů. Právě moment, kdy dojde k vytlačení tzv. měšťáckých filmů filmy levicově ideologickými, Linhart vnímá jako osvobození.⁶⁹

---

⁶⁹ LINHART, L. Český film „osvobozený“. *Levá fronta*. 28. 10. 1931, 2, 2, s. 54-55.

Podrobněji bych se na tomto místě chtěla věnovat Film-foto skupině Levé fronty, neboť její činností došlo k rozšíření pole působnosti spolku v oblasti filmu, která by dozajista neměla ujít pozornosti. Je třeba také zdůraznit, že se jednalo o první **aktivní** přístup Levé fronty tohoto druhu ve filmové oblasti. Film-foto skupina byla pracovní skupinou pražské Levé fronty sdružující členy, kteří se jakýmkoli způsobem zajímali o film nebo fotografii. Svou činnost zahájila dne 8. 11. 1931 uspořádáním filmového představení k 14. výročí sovětského filmu v kině Beseda v Praze 2. Od neděle 6. 12. 1931 pak skupina pořádala pravidelná týdenní filmová představení (především sovětských snímků), která byla následně doprovázena tematickými přednáškami. Představení vždy začínala od 10:30 a 14:00 hodin a divák za ně zaplatil 3 koruny. Vstupenky si zájemci mohli koupit i v předprodeji, a to přímo v pokladně kina Beseda nebo v nakladatelství Průlom a Odeon. Při této příležitosti začala skupina vydávat nástěnný časopis, který si návštěvníci měli možnost v kině Beseda přecíst spolu s dalšími vyvěšenými časopisy. Další aktivitou skupiny bylo organizování pravidelných debaterních večerů o otázkách filmu a fotografie, které se konaly každou středu od 19:30 hodin v kavárně Metro. Činnost skupiny se vyvíjela ve dvou hlavních směrech, kterými byly:

1. *„Vnitřní ideologická a odborná výchova členů v otázkách filmu a fotografie (tematika, technika, exkurze fotografů, scenáristika, režie, montáž, apod.).*
2. *Veřejné akce.*⁷⁰

Pozvánky na filmová představení pak mohli čtenáři v měsíčníku najít hned za úvodní obálkou spolu s ostatními pozvánkami časopisu. Skupina znamenala bezpochyby další krok kupředu v agitační činnosti Levé fronty.

5.7 Politická tematika

I přestože článkům s politickými (případně politicko-ekonomickými) tématy stále patřily první stránky časopisu, čtenář se s nimi setkal o poznání méně nežli

---

⁷⁰ Film-foto skupina Levé fronty. *Levá fronta*. Prosinec 1931, 2, 4, s. 128.

v ročníku prvním. V časopise tedy výrazně převládala kultura nad politikou. Nejdůležitější témata však nelze nezmínit, už jen pro srovnání s prvním ročníkem.

5.7.1 Socialismus x kapitalistický systém

Levá fronta nadále směle pokračovala v otevřené konfrontaci se zbídačeným kapitalistickým řádem, jehož veškeré produkty i činy podrobovala kritice, a propagací socialismu.

Příkladem je rozsáhlý článek hned v 1. čísle od Závaše Kalandry *Okovy kouzla zbavené*. Kalandra v něm popisuje ideový boj mezi socialistickou a tzv. měšťáckou stranou. Dále se vyjadřuje k inteligenci, která v sobě vidí otroky kapitalismu:

„...starý obraz světa byl kreslen inteligencí, které vzestupná linie kapitalistického vývoje zajišťovala postavení v závětrí třídního boje. [...] Naproti tomu je dnešní obraz světa rozhodně většiny mladých intelektuálů narysován z perspektivy inteligence, kterou krachující kapitalismus proletarizuje.“⁷¹

Podle Kalandry může otrokářský systém kapitalismu zničit jedině osvobozující vítězství světového proletariátu.⁷²

Srovnání kapitalistického světa a světa socialistické výstavby provádí, také v 1. čísle časopisu, Bedřich Václavek v článku *Degenerace nebo rozmach?*. O kapitalismu mluví Václavek na základě aktuálních čísel hospodářské krize jako o systému pracujícím z posledních sil, který spěje k rozpadu a zániku civilizace, zatímco SSSR zažívá prudký rozmach. Nechybí ani apel na inteligenci, které kapitalistický systém nadále nedokáže zajišťovat postavení ve společnosti, ani zaměstnání, aby se stala členy proletariátu a budovateli socialismu.⁷³

Na Václavka navazuje ve své prokomunistické reportáži o návštěvě SSSR student Herbert Schiff, kde říká:

„Komunismus smetá všechny hranice dnů i let. Dynamika socialistického života, výstavby pohybuje lidmi. Není zde nic, co by klidně stálo, ani diagramy na výstavě, na

⁷¹ KALANDRA, Z. *Okovy kouzla zbavené*. *Levá fronta*. 16. 9. 1931, 2, 1, s. 4.

⁷² *tamtéž*, s. 5.

⁷³ VÁCLAVEK, B. *Degenerace nebo rozmach?*. *Levá fronta*. 16. 9. 1931, 2, 1, s. 26.

výstavě pětiletky v parku kultury. Dítě od počátku jest vychováváno k aktivitě. Žák je špatný, je-li pasivní. A pedagogika dokázala bez známek, bez nátlaku, bez trestů to – oč se škola západu marně snaží: dát dítěti chuť a čilost k učení. Viděli jsme mnoho škol, závodů, vězení, divadel. Všude **nadšení a aktivní lidé**.⁷⁴

Levá fronta tak nadále pokračuje v bezbřehém velebení socialistického režimu v době prohlubování kapitalistické krize.

5.7.2 Nebezpečí druhé světové války

První zmínky o možnosti druhé světové války se objevují v 5. čísle měsíčníku v článku *Válka a 110 intelektuálů*, v němž jsou kapitalisté označováni jako imperialisté. Díky důsledkům hospodářské krize dochází k zostření sporů mezi socialismem a kapitalismem a jako jediná záchrana kapitalistického systému se jeví válečný konflikt:

*„K rozporům mezi jednotlivými imperialistickými vlastníky výrobních sil přistoupil nový – nejvyšší rozpor historického vývoje – rozpor mezi **Sovětským svazem a světem kapitalismu**. [...] Jediným společným východiskem imperialistů, jímž krize den ze dne ostřeji tiskne hrdlo, je společný útok proti SSSR, rozdělení kořisti prvního socialistického kontinentu. To je jediná cesta k záchraně jejich existence. Jiného řešení pro ně není a imperialisté to dobře vědí, váhají-li tož jen proto, že je děsí hrozba dělnické třídy, která má v marx-leninismu vědecky přesně vypracované plány pro budoucnost, a jež jediná představuje sílu, která odevzdá výrobní síly jejich pravému úkolu.*“⁷⁵

Hrozbě války je dále věnován také hlavní článek v 6. čísle časopisu. Podle Levé fronty nutí krize imperialisty k dobývání nových území a následnému vykořisťování obyvatel. Jejich cílem je vyprovokovat SSSR k vypovězení války kapitalistickému světu, aby byl považován za útočníka. Jak by se k situaci mělo postavit Československo, vyjadřuje závěr článku:

„Víme, že je nutno skoncovat se všemi iluzemi, dokud existují imperialistické státy, dokud existuje kapitalistický společenský pořádek. Víme, že se musíme snažit

⁷⁴ SCHIFF, H. Chvilky v SSSR. *Levá fronta*. 28. 10. 1931, 2, 2, s. 51.

⁷⁵ Válka a 110 intelektuálů. *Levá fronta*. Leden 1932, 2, 5, s. 129 – 130.

*dosíci toho, aby též veškerá pracující inteligence skoncovala se všemi starými a nově vykouzlenými iluzemi, které dnes šíří otevření i skrytí přátelé měšťácké třídy. Je nutná nejvyšší ostražitost. Není na nás, abychom rozbíjeli jen iluze, neboť hrozí nová světová válka.*⁷⁶

Téma nebezpečí války vrcholí v 10. čísle měsíčníku v článku *Inteligence a protiválečné hnutí* myšlenkou války, kde se jeví jako poslední záchrana kapitalistického systému:

*„...kapitalismus, jehož zákony spravují pět šestin zemské souše, nemá již schopností řešit svou situaci jinak než novou válkou. Proti tomuto systému stojí tu na polovině evropského a polovině asijského kontinentu společenský systém vzešedší z proletářské revoluce říjnové 1917, založený na principech mezinárodního socialismu. Jeho existence znamená zostření všech vzájemných konfliktů mezi jednotlivými imperialistickými skupinami a zároveň vyvolává jejich společný zájem na obklíčení tohoto historicky nového společenského systému, k němuž jako k příkladu vzhlíží miliony pracujících lidí, a na zmocnění obrovského tržiště. [...] Jediný způsob, jenž může kapitalismu ještě prodloužit život je válka, ničení všeho co žije; nejenom miliony tun poživatin, ale i miliony lidských životů musí být zničeno, aby mohl dále existovat princip zisku, a jeho nositel kapitalismus.*⁷⁷

Levá fronta mluví o nebezpečí války jako o reálném důsledku vývoje kapitalismu. Podle Levé fronty může tento vývoj odvrátit jediné síla dělnických mas celého světa, síla sjednocené pracující třídy.⁷⁸ Hrozba války tak ze strany kapitalismu zadala vzniku širokého protiválečného hnutí také v Československu, k němuž se přidala řada českých intelektuálů, jejichž sjednocený odpor společně s dělnickou třídou měl napomoci odvrátit nebezpečí války.

K nebezpečí války se dále vyjadřuje Závaš Kalandra:

*„Válka je neodlučitelná od kapitalismu. Z toho plyne, že odstraniti války je možno pouze odstraněním kapitalismu.*⁷⁹

⁷⁶ Nemáme rozbít jen iluze... hrozí druhá světová válka. *Levá fronta*. Únor 1932, 2, 6, s. 162.

⁷⁷ *Inteligence a protiválečné hnutí*. *Levá fronta*. Srpen 1932, 2, 10, s. 289.

⁷⁸ *tamtéž*, s. 289.

⁷⁹ KALANDRA, Z. My nesmíme do Ženevy!. *Levá fronta*. Srpen 1932, 2, 10, s. 293.

V 10. čísle se téma potenciální války dále objevilo v článku *Válka a konjunktura*, kde J. Sklenář provádí analýzu výsledků 1. světové války a zabývá se rozdíly, které by přinesla válka budoucí. Na Sklenáře navazuje v článku *Název nevím* V. Kaplický, který se věnuje líčení válečných hrůz a důvodům proč se válce vyhnout.

Jestliže jsem uvedla, že články s politickým zaměřením kvantitativně ustupovaly článkům ostatním, je důležité poznamenat, že je převyšovaly kvalitativně, neboť v nich byla zpracována velmi silná aktuální témata. Oproti prvnímu ročníku obsahoval měsíčník řadu různorodých témat článků z politické (případně politicko-ekonomické) sféry, která lze jen velmi obtížně shrnout do tematicky jednotných skupin. O jejich přiblížení se tedy pokusím alespoň výčtem nejdůležitějších z nich – vykořisťování levé inteligence kapitalisty, demonstrace a protesty dělnické třídy, volby, situace v Zakarpatsku, krize kapitalismu, otázky budování pětiletky v Československu, nezaměstnanost, krize inteligence, dělnické stávky, inflace a deflace, cesta k socialismu atd.

Zejména tyto články se dočkaly zásahu cenzury, avšak její vliv byl oproti zásahu cenzurní praxe v prvním ročníku téměř zanedbatelný. (viz podkapitola 7.3)

Tak jako v prvním ročníku časopis obsahoval pravidelnou rubriku *Poznámky*, která však v druhém ročníku byla obohacena a rozšířena o množství podrubrik. Další pravidelnou rubriku tvořily příspěvky studentské sekce Levé fronty, a to *Pravdy našich učebnic* a *Studentská sekce Levé fronty*. Ostatní články byly volně řazeny za sebou podle tematického zaměření. Pokud bych se měla vyjádřit k výstavbě článků, musím říci, že pro čtenáře mohly být v mnoha případech značně složité, neboť se většinou jednalo o litý text, bez jakéhokoli dalšího členění, které by v něm umožňovalo lepší orientaci. Čtenář se tak velice často potýkal nejen s velmi dlouhými, ale také těžce stravitelnými články.

6 Časopis Levá fronta 1932 – 1933

Poslední ročník Levé fronty začíná vycházet po měsíční, konkrétně zářijové, pauze v říjnu roku 1932. Co se týče prvních dvou čísel, nejednalo se tentokrát o týdeník, ani o měsíčník, nýbrž o čtrnáctideník. Poslední, třetí, číslo vyšlo po čtyřměsíční odmlce v březnu roku 1933 jako měsíčník, ačkoli mělo vyjít jako dvojčíslo v prosinci roku 1932 věnované F. X. Šaldovi za redakce Bedřicha Václavka. Třetí ročník časopisu tedy měl celkem pouhá tři čísla. Jak periodikum vycházelo, ukazuje následující tabulka. (viz Tabulka 3)

Tabulka 3

Číslo	Datum	Rozsah stran
1.	říjen 1932	1 - 16
2.	listopad 1932	17 - 32
3.	březen 1933	33 - 64

Zdroj: autor

První dvě čísla třetího ročníku Levé fronty byla stejně jako v případě druhého ročníku řízena redakčním kruhem. Beze změny zůstaly také pozice majitele a vydavatele časopisu, které i nadále zastával Ladislav Štoll. Ve funkci odpovědného redaktora však nahradil Ladislava Štolla Jaromír Vošahlík, který se na časopisu podílel již od prvního ročníku. Myšlenka, aby časopis vycházel častěji než jen jednou za měsíc, se objevila již v druhém ročníku. Důvodem byl rychlý vývoj událostí, který Levá fronta nestíhala tak pečlivě zaznamenávat a články pak mnohdy působily ne zcela aktuálně. Jedno číslo čtrnáctideníku stálo 1 korunu a předplatné původně plánovaných dvaceti čísel 20 korun.

Další změny týkající se vedení přineslo 3. číslo. Časopis byl řízen Lubomírem Linhartem, majitelem a vydavatelem zůstal beze změny Ladislav Štoll, který se také vrátil na svůj dřívější post odpovědného redaktora. Od 3. čísla začala Levá fronta znovu vycházet jako měsíčník stojící čtenáře 2 koruny a měla mít celkem deset čísel. Cena předplatného se tak nijak nezměnila (20 korun), neboť čtenáři byl nabízen kvantitativně stejný obsah jako v případě čtrnáctideníku. Idea Levé fronty jako čtrnáctideníku tak ztroskotala po poměrně krátké době.

Redakce spolu s expedicí a administrací sídlily v Dolní Blanické 4, Praha 12. Tisk časopisu zůstal i třetím rokem v kompetenci knihtiskárny Evžena Petschaua sídlící v Královské třídě 52, Praha 8.

6.1 Hlavní přispěvatelé

Jestliže jsem v předchozí kapitole mluvila o rozšíření redakčního kruhu druhého ročníku, třetí ročník přinesl naprosto opačnou tendenci, tedy jeho zúžení, které mohlo souviset pravděpodobně se změnami ve vedení nebo jeho následným nepravidelným vycházením, při kterém nebyl dodržen zamýšlený čtrnáctidenní interval mezi jednotlivými čísly. Mezi nové přispívající patřili: R. Fraub, Marie Pujmanová, Fedor Soldan, Jiří Pilař, Václav Sinkule nebo G. M. Křižanovskij. Mezi redaktory, kteří v časopisu publikovali druhým, či dokonce třetím rokem, je možno jmenovat Jaromíra Vošahlíka, Bedřicha Václavka, Lubomíra Linhartu, Ladislava Štolla a Vladu Clementise.

6.2 Formální stránka časopisu

Podoba třetího ročníku *Levé fronty* se od ročníku předešlého výrazným způsobem nezměnila, tak jako tomu bylo v případě ročníku prvního a druhého. Časopis dále vycházel v podobě sešitů a přeměny se nedočkal ani formát. Vzhled úvodní obálky byl téměř shodný se vzhledem obálky druhého ročníku, až na absenci údajů na jejím spodním okraji – číslo sešitu, rozsah stran, místo a datum (měsíc) vydání. První dvě čísla časopisu měla 16 stran, poslední číslo 32 stran. Nejdůležitější a nejpodstatnější změnou bylo rozdělení článků s jednotně tematickým zaměřením do pravidelných rubrik, které byly uvedeny hned v obsahu na úvodní obálce a přispěly tak k výraznému zpřehlednění. (viz Příloha) Díky tomuto kroku se tedy Levá fronta konečně vyvarovala jistého chaosu, který volné řazení článků za sebou bezpochyby někdy přinášelo. I třetím rokem se dodržovala Teigeova reforma týkající se psaní malých písmen v názvech článků a jmen jejich autorů. Časopis nadále postrádal všelijaké ilustrace a grafy, tabulky se v některých člancích vyskytovaly.

6.3 *Hlavní rubriky*

Jak jsem již zmínila, rozdělení článků do konkrétních rubrik napomohlo čtenáři lépe se v časopisu orientovat. V 1. čísle byly články rozděleny do rubrik – *Sociální politika, Literatura, Film – divadlo, Studenti a Poznámky*. Ve 2. čísle bylo rozdělení velmi podobné, a to na rubriky – *Film, Literatura – divadlo, Architektura a Poznámky*. Poslední číslo mělo jen tři rubriky – *Literatura, Film a Poznámky*. Je nutné poznamenat, že rozdělení nebylo úplně důsledné, neboť první články byly stále za sebou řazeny volně, v menší míře u prvních dvou čísel, v třetím čísle ve větší míře. Rubriky obsahující kulturně zaměřené články byly v předchozím čísle podrubrikami rubriky *Poznámky*. Konkrétněji se budu věnovat článkům jednotlivých rubrik dále podle toho, zda články byly kulturního nebo politického zaměření, aby dělení korespondovalo s předchozím.

6.4 *Studentská sekce Levé fronty*

Nejen účast studentů na tvorbě Levé fronty, ale také studentská tematika ve třetím ročníku prakticky vymizely. Články týkající se studentů byly ve všech třech číslech všeho všudy jen dva, a to v 1. čísle čtrnáctideníku, kde byl článek s názvem *Studenstvo v novém roce* součástí rubriky *Studenti*, a v 2. čísle v článku *Studenstvo a úsporný plán*, kde již do žádné zvláštní rubriky zařazen nebyl. Jednalo se o články informativního a oznamovacího charakteru, nikoli apelového, jako tomu bylo v předešlém ročníku.

První zmiňovaný článek, jehož autorem byl Jiří Pilař, informoval o aktuálním stavu mládeže a studentstva a o studentském projevu JNPS, na němž mělo být jednáno o posledních nařízeních ministra školství, avšak kvůli nepřiměřenému chování skupiny fašistů byla schůze rozpuštěna hned v počátku. V závěru článku Pilař zdůrazňuje, že z iniciativy JNPS se sjednocují všichni studenti, kteří nesouhlasí s politikou Ústředního svazu československého studentstva a Pražského svazu proti ke společnému postupu proti fašismu a kulturní reakci v ústředních studentských organizacích. Zároveň tvrdí, že blížící se volby jasně ukáží, jaký je skutečný stav ve studentstvu.⁸⁰

---

⁸⁰ PILAŘ, J. *Studenstvo v novém roce. Levá fronta*. Říjen 1932, 3, 1, s. 15.

V druhém článku informuje Václav Sinkule o úsporném plánu Ministerstva financí, které se dotýká mimo jiné i studentů. Šlo především o zvýšení kolejného na vysokých školách a školného na středních odborných a zemědělských školách. Dále ministr navrhoval zrušení a sloučení méně frekventovaných škol všech kategorií a snížení počtu vysokých škol, eventuálně jednotlivých fakult.⁸¹ Článek tak měl poukázat na budoucí nepříznivou situaci studentů, jako další důsledek zapříčiněný krizí kapitalismu.

Co však bylo důvodem odebrání prostoru studentům sloužícího k jejich vlastnímu vyjádření, ani proč se Levá fronta nadále nesnažila získat pro ni tak cenné studentstvo na stranu nebo přímo do řad levice, nelze přesně a jednoznačně říci.

6.5 Kulturní činnost

I pro třetí ročník Levé fronty využiji rozdělení z předchozích kapitol na činnost přednáškovou, literaturu a film, které je vhodné především kvůli přesnější vzájemné komparaci.

6.5.1 Činnost přednášková

Podobný úpadek, který zažila studentská sekce Levé fronty, potkal i jednu ze stěžejních aktivit spolku, a to činnost přednáškovou. V časopise nadále nebyly, jako v předchozích dvou ročnících, zveřejňovány pozvánky na konané přednášky spolu s informacemi, kdo na přednášce vystoupí, kolik stojí vstupné, kde a od kolika hodin je přednáška pořádána. Ve třetím ročníku byla přednášková činnost spolku zcela v rukou pražské Literární skupiny Levé fronty, která vznikla 19. října 1932. O jejím vzniku a programu plánovaných veřejných přednášek, jejichž nejdůležitějším bodem měly být především technické problémy proletářské literatury, informoval článek *Literární skupina* v rubrice *Literatura*. Chystanými přednáškami byly např. Válka v české literatuře, Společenská úloha literatury, Ideologie proti formalismu, Český sociální román nebo O českém humoru.⁸² Druhé číslo časopisu přinášelo zprávy o uskutečněné

---

⁸¹ SINKULE, V. Studenstvo a úsporný plán. *Levá fronta*. Listopad 1932, 3, 2, s. 24.

⁸² Literární skupina. *Levá fronta*. Říjen 1932, 3, 1, s. 12.

přednášce *Večer o F. X. Šaldovi* v rubrice *Literatura – divadlo*, ve 3. čísle již žádné informace nenajdeme. Oproti předchozím dvěma ročníkům zaznamenala tedy Levá fronta tematické zúžení přednášek, které se ve třetím ročníku soustředilo pouze na literaturu, a bezpochyby také pokles této aktivní činnosti, na které si Levá fronta v předchozích letech tak zakládala.

6.5.2 Literatura v Levé frontě

Ani ve třetím ročníku nedošlo k přerušení vydavatelské činnosti Levé fronty. Knižní novinky vydávané Levé frontou mohl čtenář nalézt jak za úvodní obálkou, tak i na stránkách samotného časopisu. Levá fronta nabízela ze svého repertoáru vydávaných děl jak teoretické publikace, které se cenově pohybovaly od 10 do 16 korun a v nichž čtenář mohl nalézt vyřešené základní socialistické otázky, tak brožury o ceně od 2 do 3 korun, které čtenáři osvětlovaly soudobé otázky. Mezi vydávanými knihami nechyběla ani beletrie. Knihy publikované Levou frontou bylo možné zakoupit nejen v sídle Levé fronty (Dolní Blanická 4, Praha 12), ale i u všech knihkupců. Nově přibylo upozornění na příručku protiklerikálního boje s názvem *Svět bez Boha* vyšlou v administraci *Maják*, která byla pro čtenáře Levé fronty za zvýhodněnou cenu 12 korun místo původních 18 korun. Novým na stránkách Levé fronty bylo také nakladatelství *Václav Petr* (Ječná 32, Praha 2), které čtenářům nabízelo rozsáhlou monografii s názvem *Nejmenší byt* od Karla Teigehe, ve vázané podobě za 110 korun, v brožované za 90 korun. V neposlední řadě knihy levicového zaměření nakladatelství K. Boreckého. Oproti dvěma předchozím ročníkům zmizely ze stránek Levé fronty knižní novinky nakladatelství Průlom i Odeon, s nimiž Levá fronta již nespolupracovala.

Paralelou podrubriky *Knihy* druhého ročníku, byla ve třetím ročníku rubrika *Literatura* nebo *Literatura – divadlo*. Zmíněné rubriky zahrnovaly články s literární tematikou, které v předchozích dvou ročnících nebyly součástí žádné rubriky, zprávy z konaných přednášek a přehled činnosti pražské, případně brněnské, Literární skupiny a vydavatelské činnosti Levé fronty. Hlavním úkolem rubriky bylo však opět představit podrobněji čtenářům aktuálně vydané knihy. Struktura článků byla velice podobná té v předchozím ročníku. V úvodu článku byl uveden autor a název díla, dále se čtenář

dozvěděl, kdo publikaci vydal, kolik za ní zaplatí, o jaký žánr se jedná, obecný popis a nástin děje, články již neobsahovaly úryvky z děl. Největší podíl měl na člancích, stejně jako v druhém ročníku, Bedřich Václavek a nově také Fedor Soldan, který stál v čele pražské Literární skupiny Levé fronty.

Třetí ročník Levé fronty již upustil od tak dříve mnoho diskutovaného tématu, kterým byla proletářská literatura, a v časopise již nenajdeme články se zaměřením na tuto problematiku. Mimo literární rubriky se ze všech tří čísel vyskytoval jen jeden článek, a to ve 3. čísle časopisu pod názvem *O socialistickém tendenčním románu*, který byl úryvkem Engelsova dopisu adresovaného Minně Kautské z Londýna z 26. listopadu roku 1885.

Ve třetím ročníku již nezbyly v Levé frontě žádné stopy po propagaci ostatních levicových časopisů. Jedinou zprávu, která nesla téma časopisů, mohli čtenáři nalézt ve třetím čísle v rubrice *Poznámky* s názvem *Mezinárodní výstava dětských časopisů*, která, jak již z názvu vyplývá, přinášela informace o expozici o časopisech pro děti rozdělené na dvě části – časopisy pro tzv. měšťácké děti a časopisy sovětské.

6.5.3 Film v Levé frontě

Tematiku z oblasti filmu reprezentovala ve třetím ročníku rubrika *Film* nebo rubrika *Film – divadlo*. Obálka 3. čísla však uvádí klamný údaj týkající se zařazení dvou článků pod rubriku *Film*, načež následně tuto rubriku a pod ní zařazené články v časopise takto nenajdeme. Ve skutečnosti byl první článek součástí volně řazených článků v přední části časopisu, druhý byl pak součástí rubriky *Poznámky*. Filmové rubriky zahrnovaly vždy dva články.

Články zabývající se filmovou tvorbou tematicky navazovaly na předchozí dva ročníky. Článek kompromitující nelevicový film se objevuje hned v 1. čísle Levé fronty pod názvem *Film kouzla zbavený*. (Ráda bych poukázala na část názvu příspěvku *kouzla zbavené*, se kterou Levá fronta již pracoval Závíš Kalandra v článku *Okovy kouzla zbavené* v 1. čísle druhého ročníku.) Článek nepřináší žádný nový pohled na soudobý československý film, kde proti sobě z pohledu Levé fronty stojí tzv. měšťácký film a sovětský film. Podle Levé fronty jsou tzv. měšťácké filmy hodnotně nedostatečné

a klamně po stránce ideologické.⁸³ Ke konci článku je však vyslovena spásná myšlenka Levé fronty, od které si spolek slibuje brzkou produkci ideologických filmů:

*„Vyrůstá nová generace, s ní nové ideály, nové problémy. Kdy konečně bude mít mladá avantgarda tolik místa pod sluncem filmového nebe, aby se mohla patřičně rozvinout, aby nám dala film bez předsudků, film našich myšlenek, našeho života, **náš film.**“⁸⁴*

Dále v kritice dobového československého filmu pokračuje ve 2. čísle časopisu Lubomír Linhart, který se problematikou filmu zabýval již od prvního ročníku Levé fronty:

„Úroveň filmového repertoáru se stává den ode dne nesnesitelnější. Úpadek úrovně měšťáckého filmu není zjevem nijak novým, datuje se již od těch dob, kdy film přestal být pouhým objektem technického zpracování a kdy začal vkládat do svých dějů stále typičtější a markantnější projevy ideologie měšťáctva. Avšak v poslední době křivka jeho úrovně prudce klesá ne již rok od roku, nýbrž měsíc od měsíce, ba téměř den ode dne. [...] Tyto „aktuální“ filmy jsou jen vnějškově aktuální. Chybí jim vnitřek, chybí jim pravda a chybí jim hlavně odvaha řešiti aktuální problémy doby do důsledků. A kdyby tu i tato odvaha byla - je tu dost „demokratických prostředků“ k jejímu potlačení.“⁸⁵

O Film-foto skupině, která svou činnost zahájila ve druhém ročníku, je v časopise ze všech tří čísel pouze jeden článek, který je rekapitulací a výčtem veškerých činností skupiny, také však plánovaných akcí. Pozvánky na filmová představení za úvodní obálkou se v časopise již nevyskytovala.

6.6 Politická tematika

Články s politickými tématy nebyly, kromě prvního čísla, kde najdeme rubriku *Sociální politika* obsahující jediný článek, součástí žádných rubrik a jako v prvním i druhém ročníku byly volně řazeny za sebou, zvláště podle důležitosti, a tematicky

---

⁸³ Film kouzla zbavený. *Levá fronta*. Říjen 1932, 3, 1, s. 13.

⁸⁴ tamtéž, s. 14.

⁸⁵ LINHART, L. Několik poznámek o filmu. *Levá fronta*. Listopad 1932, 3, 2, s. 26 – 27.

nadále navazovaly na příspěvky dřívějších let. V průměru vycházelo těchto článků stejně jako ve druhém ročníku, avšak vyrovnaly se, ba dokonce někdy převyšovaly, počet článků s kulturním zaměřením. Zmínila-li jsem tedy, že u druhého ročníku kvantitativně kultura nad politikou, ve třetím ročníku došlo k nastolení rovnováhy, což znamenalo úbytek článků s kulturním tématem. Kvalitativně opět převládaly články s politickým zaměřením.

6.6.1 Demagogie středu aneb Karel Čapek

Příspěvek Fedora Soldana *Demagogie středu aneb Karel Čapek*, uvádím záměrně z důvodu, že jako jediný prostoupil všechna tři čísla Levé fronty.

Jako prvotní pohnutku k napsání tohoto článku Soldan uvádí slavnostní den 28. říjen. K Čapkovi se obrací právě proto, že ho považuje za duchovní hlavu demagogie liberálů a pragmatistů. V počátku se článek soustřeďuje na rozbor Čapkovy knihy politických úvah *O věcech obecných* vydané v září 1932, která byla také jedním z důvodů k napsání článku. Soldan interpretuje Čapkovo myšlení takto:

*„Jádrem této demagogie je tvrzení, že pravda není nalevo ani napravo, nýbrž nepoznatelná, někde uprostřed nebo prý jednou tady a podruhé tam, takže je dobře držet za oba konce. Vychvaluje se tu do nebe praxe – protože ta je dnes v rukou vládnoucí třídy. A inteligenci, která letos k 28. říjnu dostala jako praktický dárek snížení platů, se tu servíruje poznatek, že člověk nemá hledět na nic pesimisticky a černě, nýbrž snažit se na světě vidět to pěkné, co tu je, a vzdát se mrzutého kritizování, protože to prý nikam nevede. [...] Tato snaha umlčet radami tohoto druhu kritiku a umrtvit, zneutralizovat nespokojenou levou inteligenci a zavést ji pokojnými pěšinkami zlatého středověku k oslavě pořádku a kapitalistického světa – to je ta demagogie středu, kterou je **nutno odkrýt**.“⁸⁶*

Článek není ničím jiným než otevřeným útokem na Čapkovu osobnost. Levá fronta si byla velmi dobře vědoma Čapkova významného soudobého postavení, a proto se snažila všelijak znemožnit pohled na jeho osobu. Soldan v příspěvku propojuje

---

⁸⁶ SOLDAN, F. Demagogie středu aneb Karel Čapek. *Levá fronta*. Říjen 1932, 3, 1, s. 6.

Čapkovo politické myšlení s jeho literárními díly, přičemž vše dokládá konkrétními ukázkami spolu se stranou, kde je čtenář mohl najít:

„Čapkovy snahy vytvořit pragmatistickou „živou“ a „rozumnou“ ideologii pro českého inteligenta podle klasických zásad klidu a uměřenosti jsou souběžné s jeho literárním usměrněním.“⁸⁷

Čapka jako protivníka Soldan ukazuje na jeho postavení ve společnosti:

„Je svázán s buržoazní ideologií a s maloměstským životním stylem. I kulturu už chápe jenom staticky. Nechce a ani nemůže toužit po něčem opravdu novém. Buržoazie, i když nadává na hradní kliku, nemá důvodu být rozhořčena na zdvořilou opozici liberalistickou, s kterou se vždycky dá mluvit a která vždy vychází z daných předpokladů kapitalistického řádu.“⁸⁸

V pokračování článku ve 2. čísle časopisu se Soldan zaměřuje na Čapkovy vlastnosti, které vidí jako charakteristické pro jeho osobnost, literární tvorbu i politické myšlení. První vlastností je **strach**:

„Strach, který Čapka svírá jako okovy, má nádech tragiky, poněvadž je tak typický pro velkou část českých lidí na odpovědných místech kulturního života. Tenhle strach ze změny, strach ze zániku dnešních buržoazních hodnot, nedůvěra k mladým a novým lidem, to je podstata buržoazní orientace u mnoha intelektuálů, kteří jinak svým původem a někdy i svým cítěním nemají u buržoazie co hledat.“⁸⁹

Podle Soldana je strach prostoupen většinou Čapkových děl, což dokazuje konkrétními příklady. Nejmarkantnější je u něho pak strach ze změny, který je i důvodem Čapkova úsilí zařadit se do národní kulturní tradice. Čapkovým strachem, stejně jako jeho malým společenským uvědoměním, Soldan vysvětluje falešnou dobráckost a skřípající srdečnost tónu, která někdy vede až k nedbalosti ve věcech vkusu. V neposlední řadě Soldan tvrdí, že demagogie středu vznikla i se svým troufalým kazatelským tónem, právě ze strachu a působí na inteligenci mnohem účinněji než primitivní a radikální demagogie fašistická. Další vlastnost, u které se

---

⁸⁷ SOLDAN, F. Demagogie středu aneb Karel Čapek. *Levá fronta*. Říjen 1932, 3, 1, s. 6.

⁸⁸ tamtéž, s. 7.

⁸⁹ SOLDAN, F. Demagogie středu aneb Karel Čapek. *Levá fronta*. Listopad 1932, 3, 2, s. 21.

Soldan pozastavuje, je důslednost, respektive **nedůslednost**. Čapka označuje jako nedůsledného člověka, který je pragmatistou a liberálem pouze z nutnosti a svůj poměr k světu řeší vždy jedině kompromisem.⁹⁰

Své kritické mínění o Čapkovi vyjadřuje Soldan v závěru druhé části článku:

„Čapek ve všech svých knihách, a hrách i ve svých člancích dokazuje, že všechno na světě je jedno, že je zbytečná víra v jakýkoli pokrok a v radikální změnu společnosti. [...] Čapek není myslitel, ačkoli bývá za něho pokládán, třebaže jeho názory mají značný vliv mezi českou inteligencí. [...] Zoufale se vyhýbá všem kontrastům a každé otevřené disharmonii. I sám pojem tragiky přeměnil prakticky ve svých knihách na pouhou trapnost. Aby nemusel vidět kontrasty ve společenském dění, [...] ozbrojil se vírou. Je to ovšem víra děravá, z nouze ctnost. Čapek věří, že člověk je dobrý. Ne proto, že by tu byly objektivní důvody pro tuhle víru, nýbrž proto, že by si se zlým člověkem vůbec nevěděl rady.“⁹¹

Dokončení rozsáhlého článku mohl čtenář najít ve 3., posledním, čísle Levé fronty. Hned na začátku Soldan poukazuje na další Čapkovu charakteristiku vedle strachu a nedůslednosti, kterou jsou **rozpory** a **zvraty**. Konkrétně má Soldan na mysli Čapka žurnalistu jako optimistu a Čapka spisovatele jako skrytého pesimistu.

„Čapek politický není zajímavý. O hluché prázdnotě jeho frází, o povrchnosti jeho lidské účasti, o jeho nedostatečné politické informovanosti a o slabých základech jeho teoretického politického vzdělání, není pochyby.“⁹²

Soldan mluví o Čapkovi jako o osobě pesimistické i přes svoje hlučné optimistické fráze, dokonce o pesimistovi bez vášně, téměř letargickém. *„Na Čapkově pesimismu není zlé to, že je černý, nýbrž že je pohodlný tak, jako je pohodlná jeho ústní politická aktivita.“⁹³*

Nakonec se Soldan dostává k základnímu ideovému rozporu, který podle něho Čapek nedokáže žádným způsobem překlenout – dvojímu pojetí víry, a říká:

---

⁹⁰ SOLDAN, F. Demagogie středu aneb Karel Čapek. *Levá fronta*. Listopad 1932, 3, 2, s. 22.

⁹¹ tamtéž, s. 23.

⁹² SOLDAN, F. Demagogie středu aneb Karel Čapek. *Levá fronta*. Březen 1933, 3, 3, s. 54.

⁹³ tamtéž, s. 55.

„Bud'to Čapek nevěří důsledně v možnost vývoje a pokroku – potom by ale neměl tak lpět na domnělé kráse života a na ceně lidstva. Nebo věří opravdu, že člověk je dobrý, jak prohlašuje ve svých teoretických úvahách – pak by měl věřit v ten vývoj.“⁹⁴

V závěru článku Soldan definitivně zpochybňuje a odmítá středovou politiku československých demokratů a liberálů.

Soldanův článek je důkazem, že i liberálně-demokratický systém se v Levé frontě dočkal své kritiky, a ukazuje, jakým způsobem levice nahlížela na demokraty a tzv. politiku Hradu. Z dnešního pohledu je ostře levicově zaměřený příspěvek silně neobjektivní, neboť je znázorněním pouze Čapkových negativ z pohledu levice, kde autor místy Čapka i napadá. Jediné pozitivum v článku nenajdeme. Osobně si myslím, že pro Soldana i Levou frontu, potažmo celou levici, bylo lepší a jednodušší Čapka kritizovat, nežli ho pochopit. Levá fronta tak čtenáři podsouvala svou „pravdu“, pro levici prospěšnou.

Čtenáři Levé fronty byli i nadále zásobeni politicky zaměřenými články, v nichž hlavními tématy byl spor socialismu a kapitalismu, otázky třídního boje a problematika fašismu. Nepřinášely v zásadě nic nového oproti dvěma předchozím ročníkům a nebyly doplněny o závratně nové poznatky, nepovažují tedy za nutné podrobněji tyto články rozebírat, neboť jsou myšlenkově identické s články dřívějšími, dalším důvodem je také malý prostor, který mi dovoluje rozsah bakalářské práce.

Co se týče jediné pravidelné rubriky *Poznámky*, která časopis provázela po celé tři roky, vrátila se svou podobou i zaměřením prvnímu ročníku, kdy tedy přinášela zprávy kratšího rozsahu jakéhokoli tématu a byla umístěna na konci časopisu. Stránky třetího ročníku žádným způsobem nezasáhla cenzura. Od prvního ročníku byla tedy zaznamenána klesající tendence zásahu cenzury v Levé frontě.

---

⁹⁴ SOLDAN, F. Demagogie středu aneb Karel Čapek. *Levá fronta*. Březen 1933, 3, 3, s. 56.

Není zcela jasné, proč Levá fronta tak znenadání přestala být publikována, když měla plánu nadále vycházet v podobě měsíčníku. Ani v jednom čísle nenajdeme jedinou zmínku o tom, že by se Levá fronta potýkala s jakýmkoli problémy. Osobně se domnívám, že Levá fronta přestala vycházet kvůli rozporům či neshodám v redakci, neboť ve třetím ročníku došlo k nemalým změnám ve vedení a celkovém obsazení redakce i odpovědných osob časopisu, nebo její konec mohl souviset s vykonáváním cenzurní praxe. I kdyby Levá fronta vycházela dál, jak měla v plánu, osudným se jí mohly stát novely tiskového zákona. (viz podkapitola 7.4)

7 Cenzura v Levé frontě

Cenzuru v Levé frontě jsem si vybrala jakožto samostatnou kauzu, jež má být součástí mé bakalářské práce a kterou budu interpretovat na základě sekundární literatury.

Podobně jako ostatnímu dobovému tisku, se cenzura v době první republiky nevyhnula ani Levé frontě. Ze všech tří ročníků zasáhla cenzura nejvýrazněji právě ročník první. Levá fronta tak věnovala nemálo místa právě článkům řešícím otázku cenzury.

7.1 Možnosti českého tisku v době první republiky do roku 1933

Nově vzniklá Československá republika v říjnu 1918 navázala na **tiskový zákon** vydaný v roce 1862, který vstoupil v platnost v březnu 1863 a platil až do roku 1950. Ústava Republiky Československé z 29. 2. 1920 zajišťovala v paragrafu 113 svobodu tisku a zakazovala zásah cenzury. Dne 14. 4. 1920 byl však vydán **Zákon o mimořádných opatřeních**, který stanovoval povinnost předkládat exempláře periodik dvě hodiny před vydáním.⁹⁵ Dále také stanovil vysoké pokuty pro toho, kdo by zákon porušil. Novináři byli s těmito poměry hrubě nespokojeni a domáhali se vydání nového tiskového zákona. Za celou dobu existence první republiky však nebyl přijat nový tiskový zákon. V platnosti byly pouze částečně novelizované habsburské zákony a několik málo nových nařízení. Tento systém tak omezoval tiskovou svobodu, zejména komunistický tisk, který byl posléze ještě více znevýhodněn **Zákonem na ochranu republiky** vydaným 19. 3. 1923 po atentátu na Aloise Rašína.⁹⁶ Zákon mimo jiné stanovoval, že obsahem tiskopisu mohou být spáchány zločiny zrady státního tajemství či jiné trestné činy, což se právě týkalo především tisku KSČ, zejména po roce 1929, ale také protistátního tisku Německé nacionální strany a Německé nacionálně socialistické strany dělnické. Výtisky se závadnými texty se stahovaly a po konfiskaci, která byla

⁹⁵ PÁNEK, J., et al. *Akademická encyklopedie českých dějin*. Praha: Historický ústav, 2009, s. 309.

⁹⁶ KOLÁŘOVÁ, Markéta. Cenzura v českém tisku od Habsburků do roku 1939 [online]. *E-polis.cz*, 14. duben 2005. [cit. 2011-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/95-cenzura-v-ceskem-tisku-od-habsburku-do-roku-1939.html>>. ISSN 1801-1438.

právě zvláštní formou cenzury, bylo možno vydat nové, opravené vydání, kde prázdná, „bílá“ místa ukazovala, jak rozsáhlý text podlehl zákazu. Právě takový druh zásahu se projevil i v Levé frontě. Zostření cenzury přinesla **tisková novela** č. 124 Sb. z 30. 5. 1924, která znamenala zrušení redakčního tajemství a určovala trestní sankce v podobě vysokých pokut.⁹⁷ V roce 1933 byly dne 10. července přijaty další tři zákony, které zasáhly do oblasti tisku. Prvním z nich byl zákon č. 124/1933, kterým byl doplněn Zákon o ochraně republiky z roku 1923. Následoval zákon č. 125/1933, který měnil Zákon o mimořádných opatřeních. Nejdůležitějším z nich však byl zákon č. 126/1933, tzv. **malý tiskový zákon**, který měnil a doplňoval tiskové zákony. Zákon upravoval a zpříšňoval podmínky kolportáže, tiskovou opravu, výše pokut atd.⁹⁸

7.2 Cenzura v Levé frontě 1930 - 1931

Jak jsem již zmínila, cenzura v podobě konfiskace, zasáhla první ročník nejvýznamnějším způsobem. Téma cenzury, potažmo tiskové svobody, se v časopise objevuje již ve druhém čísle a v týdeníku se články s ní spojené objevují až do 28. čísla. První zásah cenzury zaznamenala Levá fronta ve 13. čísle týdeníku, dále pak v 15. čísle, kdy byl časopis publikován ve druhém vydání a kdy zabavená část byla imunizována poslancem Juranem, jak je uvedeno v záhlaví týdeníku.⁹⁹ Od 16. čísla vycházel týdeník v podobě opraveného druhého vydání po konfiskaci, kromě čísla 18., 22., 23., 25., 26. a posledního dvojčísla. Číslo 21. bylo dokonce nahrazeno vydáním moravského čísla brněnské Levé fronty. Ve stejnou dobu můžeme v týdeníku také nalézt tzv. „bílá“ místa, buďto úplně prázdná, s nápisem ZABAVENO (viz Příloha) nebo s nápisem KONFISKOVÁNO. Cenzurní praxe byla aplikována na Levou frontu v souladu se zmíněným Zákonem na ochranu republiky z roku 1923 včetně jeho všech dodatků, které přineslo zostření cenzury v levicově zaměřeném tisku po roce 1929.

---

⁹⁷ PÁNEK, J., et al. *Akademická encyklopedie českých dějin*. Praha: Historický ústav, 2009, s. 309.

⁹⁸ KONČELÍK, Jakub. Klíčové zákony. *Jakub Končelík* [online]. 2008. [cit. 2011-04-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-50-1923-sb/>>.

⁹⁹ *Levá fronta*. 7. 3. 1931, 1, 15, s. 84.

7.2.1 Levá fronta o cenzuře

Články týkající se cenzury a celé problematiky možnosti publikování v Československu hojně zaplňovaly stránky Levé fronty.

Již ve 2. čísle týdeníku se vyjadřuje S. K. Neumann k otázce tiskové svobody:

*„Naši protivníci se často staví, jako by nechápali, že zásada tiskové svobody (jako zásada svobody slova a jiných svobod občanských) není nic absolutního a že každý režim si ji přizpůsobuje podle své povahy a podle svých tendencí v zájmu svého cíle; vytýkají nám, konkrétně a zkrátka řečeno, že **nemáme** práva domáhati se tiskové svobody v jejich režimu podle jména liberálně-demokratického, poněvadž se netajíme tím, že za diktatury proletariátu musí býti veškerý kontrarevoluční tisk úplně potlačen...“¹⁰⁰*

Ve 4. čísle časopisu v článku *Vzhůru na cenzuru!* vydala Levá fronta prohlášení týkající se zásahů cenzury:

„Jsme si dobře vědomi toho, že československá censura je toliko průvodním zjevem fašizace měšťáckého státu v době rostoucího rozkladu buržoazního světa a nepřetržitého tažení imperialistů proti Sovětům, jsme si vědomi toho, že československá censura není v podstatě zjev specificky domácí, při tom však nemůžeme viděti,

1. že v Československu je censura kulturně-politická, tedy cenzura literární, divadelní a filmová, jednou nejzpátečnější cenzurou na světě,

2. že v Československu je censura jedním nejodpornějším květem českého policajství maloměšťáckého, podporovaného ze zdola rozvětveným denunciantstvím tzv. intelligence, především z kruhů „křesťanských“ moralistů a „státotvorných“ domestiků.“¹⁰¹

Tímto prohlášením Levá fronta vyhlásila anketu o prostředcích proti kulturně-politické cenzuře, která byla zahájena od příštího čísla, neboť věřila, že jen živelné hnutí

¹⁰⁰ NEUMANN, S. K. K otázce tiskové svobody. *Levá fronta*. 20. 11. 1930, 1, 2, s. 9.

¹⁰¹ Redakce LF. *Vzhůru na cenzuru!*. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 20.

levého uvědomělého občanstva může sjednat nápravu a zostřování cenzury den ze dne.¹⁰²

Jak Levá fronta avizovala, hned v následujícím čísle byl uveřejněn článek k anketě týkající se práce cenzora, v němž autor, B. Mencák, poukazuje na nesmyslnost cenzury, která v důsledku znehodnocuje obsah díla. Leví tvůrci mají podle Mencáka dvě možnosti. Buďto se neštítit spolupracovat s cenzorem na mrzačení a znehodnocování své literární produkce, jak říká, anebo se zřítí této odporné odvahy a pracovat jinak za účelem brzkého znemožnění podobné kastrace pokrokově a revolučně tendenční tvorby.¹⁰³ Dále se k anketě *Vzhůru na cenzuru!* vyjádřil autor s iniciály K. V., který říká, že zmenšení vlivu cenzury lze dosáhnout jedině účelným navázáním styků Levé fronty se zahraničními soudružskými organizacemi, zejména německými a francouzskými.¹⁰⁴ Poslední zmínky o anketě pak najdeme až v jedenáctém čísle týdeníku.

Ve 12. čísle časopisu informuje Levá fronta v rubrice *Poznámky* o návrhu na možné zastavení levicového deníku *Rudé právo* Krajským trestním soudem v Praze podle Zákona na ochranu republiky, neboť bylo opětovně zabaveno na základě § 14 č. 1 a § 13 č. 3 tohoto zákona.¹⁰⁵ Je důležité poznamenat, že právě tento článek Levé fronty se nevyhnul zásahu cenzury.

Proto pro konkrétní představu uvádím znění zmíněného článku § 14, neboť také ovlivňoval chod Levé fronty:

„1. Kdo veřejně nebo před více lidmi nebo více lidí pobuřuje státu pro jeho vznik, proti jeho samostatnosti nebo demokraticko-republikánské formě, trestá se přečin tuhým vězením od jednoho měsíce do dvou let.“¹⁰⁶

Důležitým článkem tohoto paragrafu byl i článek č. 3, který zakazoval hlásání třídního boje, a článek č. 5, který výrazným způsobem mohl omezovat či znevýhodňovat levici:

---

¹⁰² Redakce LF. Vzhůru na cenzuru!. *Levá fronta*. 11. 12. 1930, 1, 4, s. 20.

¹⁰³ MENCÁK, B. Censorova práce pod lupou. *Levá fronta*. 18. 12. 1930, 1, 5, s. 26.

¹⁰⁴ K. V. Vzhůru na cenzuru. *Levá fronta*. 18. 12. 1930, 1, 5, s. 26.

¹⁰⁵ „Rudé právo“ bude zastaveno. *Levá fronta*. 12. 2. 1931, 1, 12, s. 55.

¹⁰⁶ KONČELÍK, Jakub. Zákon o ochraně republiky. *Jakub Končelík* [online]. 2008. [cit. 2011-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-50-1923-ochrana-rep/>>.

„3. Kdo veřejně popuzuje k zášti proti jednotlivým skupinám obyvatelů pro jejich národnost, jazyk, rasu nebo náboženství nebo proto, že jsou bez vyznání, trestá se za přečin vězením od čtrnácti dnů do šesti měsíců.

5. Stejně se trestá, kdo veřejně způsobem surovým nebo štvavým hanobí republiku, národ nebo národní menšinu tak, že to může snížit vážnost republiky neb ohrozit obecný mír v republice nebo její mezinárodní vztahy.“¹⁰⁷

Rozhodnutí zastavit chod Rudého práva netrvalo dlouho. Rudé právo přestalo vycházet v pátek 6. února 1931, jak sděluje v článku *Zastavení „Rudého práva“* Lubomír Linhart ve 14. čísle časopisu. Linhart dále mluví o tom, že ignorování této významné politické události ostatními listy je způsobeno vydáním úmyslného příkazu z vyšších míst československé demokracie, aby se o zastavení Rudého práva nepsalo, zejména pak, aby se o tom nedozvěděli čtenáři socialistických listů.¹⁰⁸

V 17. čísle byl otištěn další článek týkající se cenzury v rubrice *Poznámky*. Cenzura je v něm charakterizována jako nejcharakterističtější rys československé demokracie, kdy překonává všechny světové demokratické i nedemokratické rekordy dosažené v tomto oboru státní moci. Konkrétněji se autor věnuje cenzuře parlamentu, kterou považuje za zcela jedinečnou. Rozvádí, jak parlamentní cenzurou prochází každá parlamentní řeč komunistického poslance a v tisku je tak čtenářům podán zkreslený a vyškrtaný projev.¹⁰⁹

Časopis nebyl jediný, koho zasáhla cenzura. Cenzuře podléhala také ostatní činnosti Levé fronty. Příkladem je zpráva na úvodní stránce 7. čísla časopisu:

„Aby nebyl narušen veřejný klid a pořádek, nepovolilo policejní ředitelství přednášku „Demokracie a diktatura v Jugoslávii“, kterou připravila Levá fronta na den 7. ledna večer v místnosti České koruny na Vinohradech v Korunní třídě a na níž měli přednášet **Judr. Th. Bartošek, Stanislav K. Neumann a Karel Teige.“**¹¹⁰

¹⁰⁷ KONČELÍK, Jakub. Zákon o ochraně republiky. *Jakub Končelík* [online]. 2008. [cit. 2011-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-50-1923-ochrana-rep/>>.

¹⁰⁸ LINHART, L. Zastavení „Rudého práva“. *Levá fronta*. 26. 2. 1931, 1, 14, s. 62 – 63.

¹⁰⁹ K. B. Cenzura. *Levá fronta*. 25. 3. 1931, 1, 17, s. 74.

¹¹⁰ *Levá fronta*. 8. 1. 1931, 1, 7, s. 32.

O tom, že cenzura zasáhla i nejvýznamnější mimopražskou skupinu Levé fronty, tedy Levou frontu v Brně, informuje zpráva v 16. čísle časopisu:

„Levá fronta v Brně uspořádala v neděli dne 1. března 1931 v kinu Edison veřejný projev proti kulturní reakci. Policejní ředitelství v Brně zakázalo veřejný projev proti reakci a povolilo pouze spisovateli Teigemu přečíst úvodní slovo, které si dříve vyžádalo k cenzuře.“¹¹¹

Na přednášce byl i dále odsouhlasen návrh resoluce, jehož stěžejní část v Levé frontě nenajdeme, neboť podlehl dalšímu zásahu cenzury.

Levá fronta přinášela zprávy také o perzekuci, která šla společně s cenzurou ruku v ruce. Perzekuováni byli nejenom členové spolku, ale také stoupenci levice, především dělníci, které socialismus tak proklamoval. Důkazem je Štollův článek *Persekuce* v 19. čísle týdeníku, v němž Štoll uvádí příklady pronásledování jak známých osobností, tak obyčejných lidí. Globálně pak mluví o perzekuci celého revolučního hnutí. Zároveň uvádí počty lidí, kteří byli jenom v pražském kraji zatčeni za kulturně-politické delikty. Úmyslně v něm také odkazuje na proces s Juliem Fučíkem, který byl v roce 1930 odsouzen na 4 měsíce vězení za porušení Zákona na ochranu republiky.¹¹²

Z výše zmíněných ukázek lze tvrdit, že Levá fronta ve své době neměla svou existenci vůbec jednoduchou, ba ani jistou, a mnohdy se se svými články pohybovala na hraně zákona. Je samozřejmé, že demokratický systém se svými zákony snažil chránit, avšak otázkou zůstává, zda se těmito zásahy mohl být nadále považován za vzor demokracie.

7.3 Cenzura v Levé frontě 1931 – 1932

Ani v druhém ročníku nelze opomenout zásah cenzury, přestože byl oproti tomu prvním zcela minimální. Zásah cenzury se projevil pouze na několika místech v šestém čísle měsíčníku nápísem KONFISKOVÁNO (viz Příloha), a to v člancích s politickým

---

¹¹¹ *Levá fronta*. 18. 3. 1931, 1, 16, s. 68.

¹¹² ŠTOLL, L. *Persekuce*. *Levá fronta*. 9. 4. 1931, 1, 19, s. 83.

a ideologickým zaměřením. Problematiku cenzury, jež by byla náplní článků, nenajdeme ve druhém ročníku Levé fronty vůbec.

7.4 Cenzura v Levé frontě 1932 – 1933

Ve třetím ročníku Levé fronty nebyl ani v jednom čísle časopisu zaznamenán zásah cenzury, nicméně není nereálnou možností, že právě kvůli zásahu cenzury přestala Levá fronta tak náhle vycházet. Dovoluji si tvrdit, že dříve nebo později by se Levé frontě stal osudným již výše zmíněný tzv. **malý tiskový zákon**, zákon č. 126/1933 Sb. ze dne 10. července 1933, jímž se měnily a doplňovaly tiskové zákony a znamenal zostření vlivu cenzury.

Závěr

V závěru bych ráda na základě provedené analýzy vyzdvihla nejvýraznější a nejdůležitější změny, které časopis Levá fronta během svého vývoje zaznamenal, neboť takto byl vytyčen cíl práce.

První ročník časopisu se od následujících dvou lišil bezpochyby nejvíce. V první řadě především celkovým vzezřením, kdy měl týdeník naprosto rozdílnou podobu od druhého a třetího ročníku Levé fronty. Příznačným rysem pro první ročník bylo také zaznamenání ohrožení jeho existence, kdy se časopis potýkal s vysokým nedostatkem čtenářů, který v následujících letech v takové míře již nenajdeme. Co se týče tematického zaměření časopisu, dodržoval podle svého předsevzetí články s náplní kulturní a politickou. První ročník Levé fronty působil na čtenáře také značně nepřehledně a chaoticky, neboť články nebyly rozděleny do žádných pravidelných rubrik, kromě jediné pravidelné rubriky *Poznámky*. Orientacím pro čtenáře bylo jediné to, že články s politickým zaměřením většinou zaujímaly místo na prvních stranách a články s kulturním zaměřením následovaly za nimi. Toto rozdělení však nebylo závazné. Nelze opomenout ani téma cenzury v prvním ročníku, neboť její radikální zásahy jej významně ovlivnily.

Svůj vrchol časopis zaznamenal v druhém ročníku, v němž prošel celkovou proměnou vzhledu a začal vycházet jako měsíčník. Rozmach časopisu lze dokumentovat rozšířením redakčního kruhu, okruhu témat, jimiž se zabýval a také prakticky vymizením problémů se čtenářstvím, s nimiž se potýkal v prvním ročníku. I nadále byly pro časopis stěžejní články s politickými a kulturními tématy, které se dočkaly dobově aktuálního tematického rozšíření, avšak významnou součástí časopisu se staly příspěvky studentské sekce, o kterou byl měsíčník obohacen. Druhý ročník přinesl čtenářům snazší orientaci v člancích týkajících se kultury v podobě rozdělení rubriky *Poznámky* v jednotlivé podrubriky. Politické články se této změny nedočkaly, avšak staly se mnohem více propracovanými než v předchozím ročníku.

V posledním ročníku časopis zaznamenal úpadek. V podobě čtrnáctideníku, potažmo měsíčníku, vycházel velmi nepravidelně. Redakční kruh se zúžil a ve vedení došlo několikrát k výrazným změnám. Levá fronta přinesla ve třetím ročníku přehledné

rozdělení článků do pravidelných rubrik, které ne však vždy striktně dodržovala, nicméně to znamenalo další krok kupředu. Oproti druhému ročníku zde výrazně převažovaly články politicky zaměřené nad články kulturními. V článku se již neobjevovaly příspěvky studentské sekce a celkově došlo k zúžení počtu témat, kterými se Levá fronta na svých stránkách zabývala.

Všechny tři ročníky bez rozdílu sjednocovaly rysy společné pro všechny články, kterými byly **ideologický podtext, politická agitace a propagace**. Nejvýznamnějšími tématy z oblasti politické byly v Levé frontě VHK, otázky třídního boje, nebezpečí fašismu, boj socialismu a kapitalismu a propagace marxistické teorie. Články s kulturním námětem zahrnovaly levicovou literaturu a film a přednáškovou činnost spolku. Společným negativem všech tří ročníků byla nepochybně pro čtenáře forma článků, neboť články byly velice často rozsáhlé a nijak nečleněné a např. pro dělníky, jimž byl časopis také určen, byly těžko srozumitelné.

Jestliže si časopis v počátku předsevzal plnit politicko-kulturní cíle, lze říci, že svého záměru docílil. Co se týče rozhodnutí Levé fronty být revolučním časopisem, ve smyslu prohlubování ideové základny v Československu, závěry jsou poněkud složitější. Provedená analýza ukazuje, že během prvního ročníku se časopis revolučním rozhodně nestal. Dokladem jsou např. problémy se čtenářstvem. Chyby však nelze hledat jenom na straně Levé fronty a její snaze, nýbrž také na straně cenzury, která úsilí časopisu značným způsobem mařila. K obratu dochází u druhého ročníku časopisu, kdy příspěvky byly mnohem důsledněji ideologicky propracovány ve všech oblastech a na utváření časopisu se mohli podílet i studenti, tedy skupina lidí, u které měly ideologie největší šanci uspět. Revolučnost časopis opět začal postrádat ve třetím ročníku, kdy ubývají témata dokazující revolučnost jako např. proletářská literatura, která byla důležitou složkou přispívající k posilování marxistického myšlení.

V dnešní době je Levá fronta bezpochyby cennou materiálovou základnou, která pojednává o politickém, společenském a kulturním boji v Československu ve 30. letech a která slouží jako věrný důkaz pohledu levice na dobovou situaci.

Seznam literatury

monografie:

[1] KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938)*. 1. vydání. Praha: Libri, 2003. 577 s. ISBN 80-7277-031-4.

[2] LEHÁR, Jan, et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2. doplněné vydání. Praha: Lidové noviny, 1998. 1058 s. ISBN 978-80-7106-963-8.

[3] MUKAŘOVSKÝ, Jan. *Dějiny české literatury. IV, Literatura od konce 19. století do roku 1945*. 1. vydání. Praha: Victoria Publishing, 1995. 714 s. ISBN 80-85865-48-3.

[4] PÁNEK, Jaroslav, et al. *Akademická encyklopedie českých dějin [sv.] A-C*. Praha: Historický ústav, 2009. 384 s. ISBN 978-80-7286-147-7.

[5] POLÁČEK, Jiří, et al. *Průhledy do české literatury 20. století*. 1. vydání. Brno: CERM, 2000. 307 s. ISBN 80-7204-162-2.

[6] VLAŠÍN, Štěpán, et al. *Avantgarda známá a neznámá 3*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1970. 503 s.

seriálové publikace:

[1] *Levá fronta*. Ladislav Štoll. 5. 11. 1930 – 15. 7. 1931, roč. 1, č. 1 – č. 29 – 30.

[2] *Levá fronta*. Ladislav Štoll. 16. 9. 1931 – srpen 1932, roč. 2, č. 1 – 10.

[3] *Levá fronta*. Jaromír Vošahlík. Říjen 1932 – listopad 1932, roč. 3, č. 1 – 2.

[4] *Levá fronta*. Ladislav Štoll. Březen 1933, roč. 3, č. 3.

internetové zdroje:

- [1] KOLÁŘOVÁ, Markéta. Cenzura v českém tisku od Habsburků do roku 1939 [online]. *E-polis.cz*, 14. květen 2005. [cit. 2011-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/95-cenzura-v-ceskem-tisku-od-habsburku-do-roku-1939.html>>. ISSN 1801-1438.
- [2] KONČELÍK, Jakub. Klíčové zákony. *Jakub Končelík* [online]. 2008. [cit. 2011-04-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-50-1923-sb/>>.
- [3] VÁŇA, Jaroslav. Levá fronta včera a dnes. *Obrys Kmen* [online]. 20. srpna 2004, 34, [cit. 2010-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.obrys-kmen.cz/index.php?rok=2004&cis=34&cl=04>>.

Seznam zkratek

VHK – Velká hospodářská krize

KSČ – Komunistická strana Československa

LF – Levá fronta

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

NSS – Národní studentské souručenství

JNPS – Jednota nemajetných a pokrokových studentů

NS – Národní souručenství

Seznam tabulek

Tabulka 1	24
Tabulka 2	38
Tabulka 3	54

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Úvodní list 1. ročníku Levé fronty + zásah cenzury

Příloha č. 2 - Úvodní obálka 2. ročníku Levé fronty

Příloha č. 3 – Zásah cenzury v 2. ročníku

Příloha č. 4 – Úvodní obálka 3. ročníku Levé fronty

Úvodní list 1. ročníku Levé fronty + zásah cenzury

po konfiskaci II. opravené vydání

levá fronta

praha 16. 4. 1931

20

cena 1.— Kč

řídí
redakční
kruh

nakladatelé a vydavatelé
Jan fromek (odeon), pavel
prokop (průlom) - odpovědný
redaktor ladislav štoll

vychází týdně - předplatné na první ročník (30 čísel)
30— Kč. expedice pro předplatitele Jan fromek
praha 2. Jungmannova 1. pro knihkupce, trafiky
a kolportéry pavel prokop praha 12. fochova 48.
redakce praha 12. fochova 42

obsah : l. 5: 1500 exekutorů a šedesát milionů • k. v. agrární krise • paulus: usa a sssr • v. b. bratři sněmovni • školní političnost v sssr • l. linhart: chaplinův zvukový film • marie bergmanová: nová kniha tonida leonova • poznámky.

obrazotvorná čísla

tři největší české banky: živnostenská, union, a česká eskomptní banka zaplatily československému státu na daních:

v roce 1925 Kč 82,000.000
v roce 1930 Kč 21,000.000

(při čemž jejich zisk vzrostl o 17,000.000)

(Prager Börsen-Courier.)

finanční správa přijala letos 1500 nových berních exekutorů

(Klerikální Lidové Listy z 9. t. m.)

1500 exekutorů

V edle otiskujeme číselný obrazec, který má tu zamenitou schopnost, schopnost přímo záračnou, z zodpoví každému tisíce otázek, jimiž na nás svět denně doráží. Ten obrazec odpovídá nejen na složky praktických obchodníků a živnostníků a obilníků, jejichž stěhy tajemným rychlým procesem v knihách hypotečních dluhů se proměňují i níže, tento obrazec zodpoví jasně složitě problémy filosofů, odpoví moudře na otázky chudých dětí, které se chvějí v chatrných haštech, vyvětlí tragiku t. zv. masetické lásky pracující žen vyvětlí zákony formy věrně vlastemckých básní, ukáže prameny jejich pathosu. Dá nahlédnout do tajemství jejich básnické inspirace.

Tak záračně vlastnosti má tato formule.
Telegraf z 13. dubna přinesl na první straně veliký nápis:

9 vražd a 7 vražedných pokusů

a pod tímto titulem v rámci úvodního článku titěného, který pojednával o krvavém díle lösseldorfského vraha Kürtena utopil v bulvárni senaci tabuiku prokazující vzrůst zisku Živno, Union a Eskomptní banky za pětiletí 1925—1929, a daňové ulehčení, jež vyjadřuje krátce ná obrazec.

Tak dělají noviny národně socialističtí redaktoré, kteří jsou tu k tomu, aby devíti vraždami ponatého individua, nemohouce úpně mluvit, zakryli hromadné společenské vraždění hladem, bídou a nemocí těmto prostředky, jichž užívá říšskínobný Kürten — finanční kapitál.

agrární krise

k. v.

Silný pokles cen agrárních produktů od jara r. 1930, trvalé, stále se zesilující zadlužení většiny agrárních hospodářství, ohromné zásohy agrárních produktů, které se stále zvětšují, bída venkického obyvatelstva — to jsou vnější příznaky krise, která nyní panuje v hospodářství.

Jedná se o to, zjistiti příčiny, které tuto krizi vyvolaly.

Jako každá krise, projevuje se také tato ve formě relativní nadprodukce.

Nejedná se nám nyní o všeobecné schéma reprodukčního procesu a z něho vyplývající nutnost periody relativní nadprodukce, ale o konkrétní průběh vývoje posledních let, o příčiny nadprodukce, poklesu cen a účincích tohoto poklesu.

V porovnání s předválečnou agrární produkcí a potřebou zvětsila se osetná plocha Evropy (bez SSSR), Ameriky a Kanady od války o plochu, která se přibližně rovná osetní ploše předválečného Ruska.

Tento vzrůst osetní plochy zvláště v Americe a Kanadě jest důsledkem teprve v posledních 15 letech stále vzrůstající průmyslové výroby agrárních produktů. Stroje (traktory, seči a žací stroje atd.) umožnily, že velká část dosud ladem ležící země mohla býti využita.

V bezprostředně poválečných letech se i v západní Evropě zvětsila osetná plocha. Někteří státy (Anglie, Itálie, Švýcarsko) učinily na svoje obyvatele přímo nátlak, aby svoje louky přeměnili na pole. Možnost odbytu obilních zásob, které tímto přetvořením národního hospodářství vznikly, se viděla po válce ve východní Evropě.

Rusko až do roku 1929—30 nevyváželo žádného obilí, v roce 1929—30 pouze 2 miliony q. Teprve z kampaně 1930—31 začlo Rusko exportovati větší množství (25 mil. q) obilí. Tento vývoz ale stále představuje pouze 4% světového obchodu. Také dunajské země (Rumunsko, Jugoslavia a Maďarsko) nebyly v prvních letech poválečných schopny vývozu a to pro stále trvajících revoluční hnutí, která vyvrcholila v maďarské komuně. Tím měla Amerika zajištěnou možnost, dovésti většího vývozu.

Také intenzita hospodářské produkce byla zeslána. K tomu přispěla hlavně, stále silně stopující produkce umělých hnojiv a různá předcháze-

jící příprava semen. V tomto směru bylo mnoho vykonáno zvláště v Německu. Bylo zde vyzkoušeno i elektrifikování půdy a na některých místech i požurné zavědění. Všechna tato fakta, posuzována oděkově, dokazují, že produkce obilí se v posledních letech, až k počátku krise, zvětsila

1. jednak zvětšením osetné plochy,
2. zvětšením vývozu na jednotku plochy a sice industrialisací.

Jak se tento proces jeví v číslicích:
Zásoby z předcházejícího roku k 1. září 1930 rostly v posledních 4 letech podle následující tabulky:

1. září	1927	—	25,000,000	quarter
-	1928	-	29,000,000	-
-	1929	-	34,000,000	-
-	1930	-	39,000,000	-

Vidíme stálý vzrůst rok od roku. Výstřiky dobré úrody posledních let se nahromadily a rozřizovací aparát společnosti si nevěděli s nimi rady. Zásoby stlačovaly stále ceny hospodářských produktů a přes to, že společnost Farm-Board ve Spojených státech a Farmer Pool v Kanadě po celá dvě léta udržovaly ceny nakupováním ochromných množství obilí, tyto uměle vysoko udržované ceny se neudržely a uvedené společnosti musly svoje zásoby prodati se ztrátou, aby se vůbec samy udržely.

Římský agrární institut udává o zásobách obilí v USA a Kanadě následující čísla:

	1930	1929	1928	1927	1926
Kanada	50,898	28,490	31,227	13,816	6,893
U.S.A.	80,430	26,769	32,268	35,896	29,550
	131,328	55,259	63,495	49,712	36,443

Charakteristická jest rovněž Římským institutem sestavená tabulka o množstvích zemědělských výrobků, pro vývoz určitých, a to podle zemí a jednotlivých let, v q:

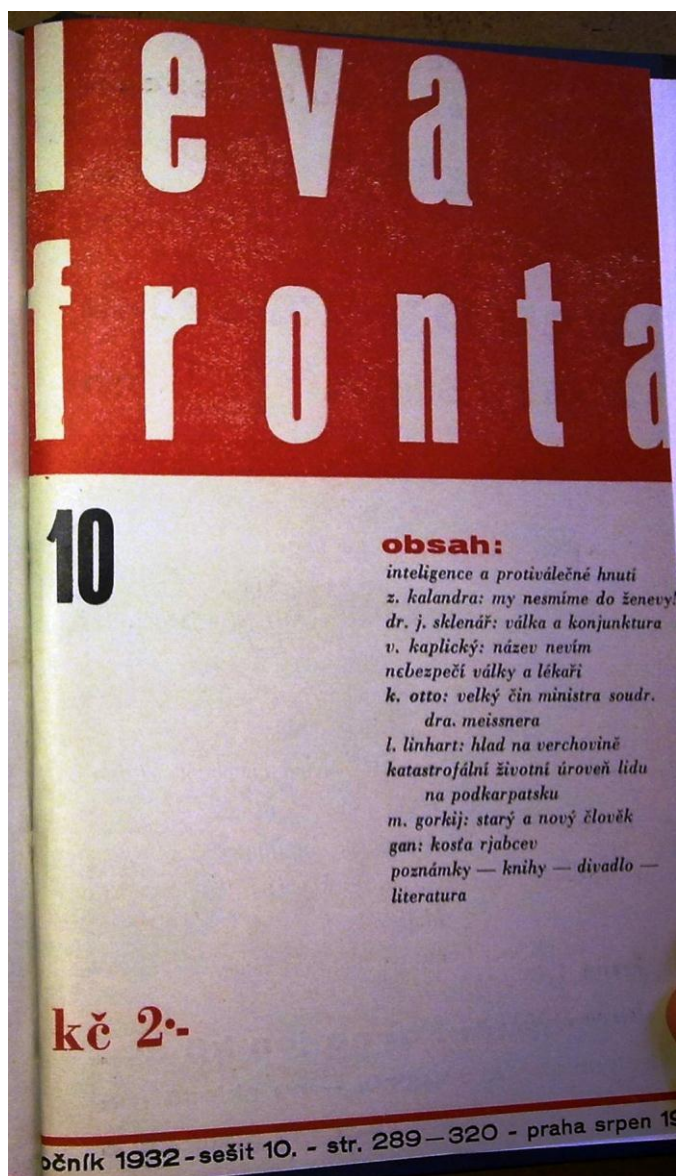
		Dienice	
		vývozní množství v milionech q	
		1930—31	1929—30
Kanada a U.S.A.		195	189
Argentina		35	30
Austrálie		20	17
Indie		8	—
SSSR		20—25	2
Thajský území		14	13
Sev. Afrika		2	4
Celkem		345	280

Takového zvýšení zásob, nemajících odbytu, stlačuje přirozené ceny.

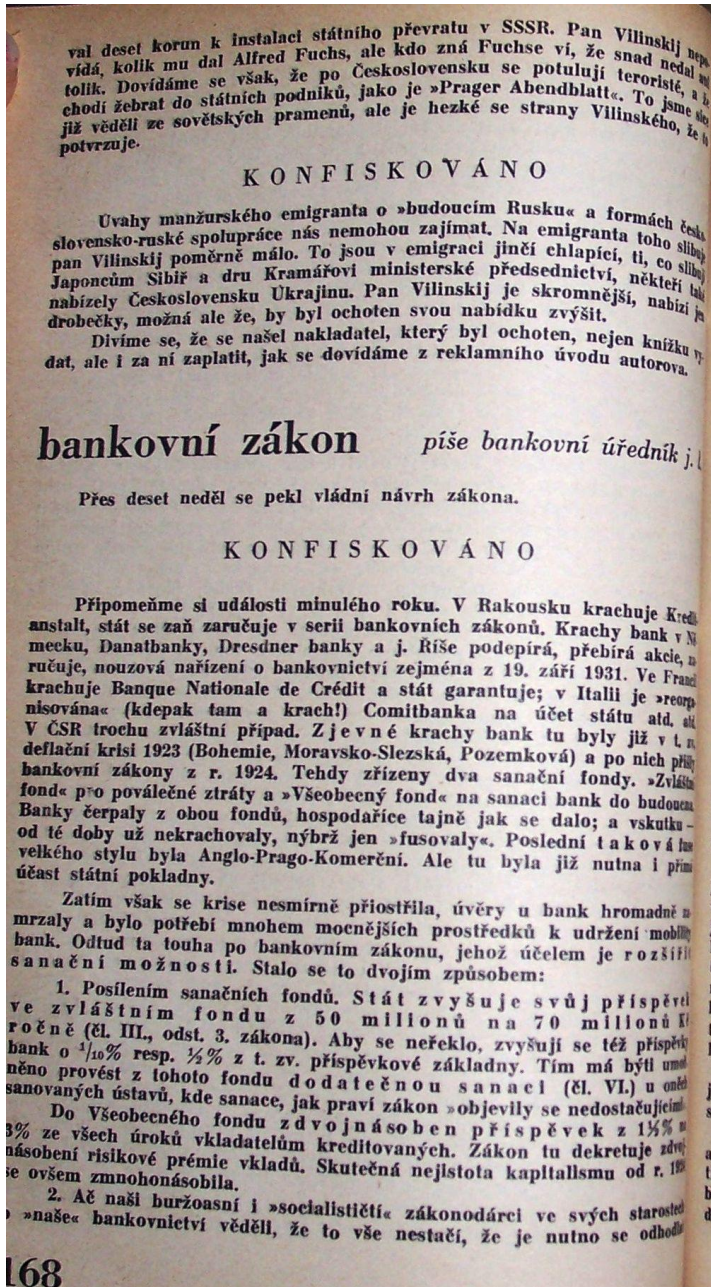
ZABAVENO

Úvodní obálka 2. ročníku Levé fronty

Zásah cenzury v 2. ročníku

Úvodní obálka 3. ročníku Levé fronty

